

«8) активтің құнсыздануы – амортизация арқылы болашақ экономикалық пайдалардағы немесе активтің сервистік әлеуетіндегі шығындарды жүйелі түрде танудан асып түсетін болашақ экономикалық пайдалардағы немесе активтің сервистік әлеуетіндегі шығындар;»;

12) тармақша мынадай редакцияда жазылсын:

«12) активті алмастыру құны – активтің жалпы сервистік әлеуетін алмастыру үшін қажет құн;»;

19) тармақша мынадай редакцияда жазылсын:

«19) белсенді нарық – мынадай шарттардың барлығы орындалатын нарық: нарық айналымындағы тауарлар біртекті болып табылады; іс жүзінде мәміле жасауға ниетті кез келген уақытта сатып алушылар мен сатушылар бар;

баға туралы ақпарат жалпы қолжетімді болып табылады;»;

37) тармақшаның үшінші абзацы мынадай редакцияда жазылсын:

«пайдасыздығы ықтимал болып табылатын жағдайларда екінші субъектімен қаржы құралдарын алмасу туралы шартты міндеттеме болып табылатын кез келген міндеттеме;»;

43) тармақшаның екінші абзацы мынадай редакцияда жазылсын:

«басқа тараптарға жалға беру үшін немесе әкімшілік мақсаттар үшін, өндірісте қолдану үшін немесе тауарларды не қызметтерді жеткізу үшін ұсталатын;»;

47) тармақша мынадай редакцияда жазылсын:

«47) инвестициялық жылжымайтын мүліктің өзіндік құны – төленген ақша қаражатының немесе оның баламасының сомасы немесе оны сатып алу не құру сәтінде активті сатып алу мақсатында берілген басқа орнын алмастырудың әділ құны;»;

50) тармақша мынадай редакцияда жазылсын:

«50) сервистік әлеует – мемлекеттік мекеменің функцияларына сәйкес қызмет көрсету, сондай-ақ тауарларды өндіру үшін пайдаланылатын, бірақ ақша қаражатының таза түсімін тікелей қамтамасыз етпейтін активтер;»;

53) тармақша мынадай редакцияда жазылсын:

«53) тарату құны – егер актив пайдалы қолдану мерзімінің соңына жеткен болса, ал оның жай-күйі пайдалы қолдану мерзімінің аяғында күтілетіндей жағдайда болған кезде есеп шығындарын есептен шығарғаннан кейін бүгінгі таңда активті есептен шығару кезінде алуға болатын бағалау сомасы;»;

18-тармақтың төртінші бөлігінің сегізінші абзацы мынадай редакцияда жазылсын:

«бизнес-сәйкестендіру нөмірі (бұдан әрі – БСН/ЖСН).»;

18-тармақтың алтыншы бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

«Мемлекеттік мекемелер электрондық тасымалдағыштарда алғашқы құжаттарды және бухгалтерлік есептілік тіркелімдерін жасау кезінде осындай құжаттардың көшірмесін қағаз тасығыштарда дайындауы тиіс.»;

19-тармақтың екінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

«Материалдық жауапты тұлғалар Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2011 жылғы 2 тамыздағы № 390 бұйрығымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 7126 болып тіркелген) бекітілген Мемлекеттік мекемелер үшін бухгалтерлік құжаттама нысандары альбомының (бұдан әрі – Нысандар альбомы) 442-нысанына сәйкес, екі данада жасалатын құжаттарды тапсыру тізілімі бойынша (кіріс және шығыс құжаттары бойынша жеке толтырылады) тауар-материалдық құндылықтардың кірісі және шығысы жөніндегі бастапқы құжаттарды ұсынады. Материалдық жауапты тұлғаның қатысуымен ұсынылған бастапқы құжаттардың рәсімделуінің дұрыстығын тексеру өткізілгеннен кейін тізілімнің бір данасы бухгалтерлік қызметкердің қолымен материалдық жауапты тұлғаға қайтарылады, екінші данасы бухгалтерлік қызметтің істерінде қалады.»;

22-тармақтың екінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

«Басты-журнал» кітабы өткен жылдың бухгалтерлік балансына сәйкес жыл басындағы сома қалдықтарының жазбаларымен ашылады. Онда жазбалар мемориалды ордерлерді жасау шамасына қарай жүргізіледі, ал жинақтау ведомостерінің мемориалды ордерлерін жасау кезінде айына бір рет жүргізіледі. Мемориалды ордердің сомасы алдымен «Ордер бойынша сома» бағанына, содан кейін тиісті қосалқы шоттардың дебеті мен кредитіне жазылады. Бір айда айналымдардың сомасы дебет бойынша да, кредит бойынша да, барлық қосалқы шоттар бойынша «Ордер бойынша сома» бағанының қорытындысына тең болу керек. Бір айдағы айналымнан кейін екінші жолда әрбір қосалқы шот бойынша келесі айдың басындағы қалдық шығарылады.»;

25-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«25. Өткен жыл үшін бухгалтерлік есеп жазбаларында анықталған қателерді түзеу мынадай тәртіппен жүргізіледі:

1) осы мемориалды ордердің мәліметтерін өзгертуді талап етпейтін, бухгалтерлік балансты ұсынған сәтке дейін осы есепті кезеңде анықталған қате сызылып тасталғанды оқу үшін, дұрыс емес мәтінді немесе соманы жіңішке сызықпен сызу жолымен түзетіледі және сызып тастағанның үстінен түзетілген мәтін мен сома жазылады. Бір уақытта бас бухгалтердің қолтаңбасымен жолақта тиісті жолға қарама-қарсы «Түзетілді» деген ескертпе жасалады;

2) мемориалды ордердегі қатеден туындаған бухгалтерлік балансты ұсыну сәтіне дейін анықталған қате сипатына қарай қосымша мемориалды ордермен немесе «Қызыл сторно» тәсілі бойынша түзетіледі; баланс ұсынылған есеп кезеңіндегі бухгалтерлік есеп жазбаларында анықталған барлық жағдайларда қателер дәл осылай түзетіледі. Қателерді түзету бойынша қосымша бухгалтерлік жазбалар, сондай-ақ «Қызыл сторно» тәсілімен жасалған түзетулер мемориалды ордерлермен рәсімделеді, оларда Қалыпты деректемелерден басқа осы мемориалды ордермен түзетілетін нөмірлерге және мемориалды ордердің күніне сілтеме жасалады.

Қаржылық есептіліктегі кейбір баптар есептеу бағаларына негізделеді. Есептеу бағаларын айқындау процесі ең соңғы, қолжетімді және шындыққа сай ақпаратқа негізделеді. Есептеу бағасы, мәселен, қаржы активтерінің немесе қаржылық міндеттемелердің, күмәнді борыштар бойынша резервтердің, бағалау міндеттемелерінің әділ құнын айқындау кезінде қажет болуы мүмкін. Есептеу бағаларындағы өзгерістер нәтижесі перспективтік мойындауға және егер ол тек осы кезеңге немесе өзгеріс болған кезеңге ғана әсер ететін болса, өзгеріс болған ағымдағы кезеңдегі және оларға әсері болған жағдайда келешектегі кезеңдерде де қаржылық нәтижелердің есептелуіне қосуға жатады.»;

27-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«27. Жаңа қаржы жылында синтетикалық және талдамалық шоттар бойынша бухгалтерлік тіркемелерде жыл басындағы қалдықтардың сомасы бухгалтерлік баланс пен өткен жылғы есепке алу тіркемелерімен толық сәйкестікте жазылады.

Егер бюджеттік бағдарламалардың әкімшісі есепті қаржы жылындағы қаржылық есептілікті қабылдау кезінде түзетулер жасаса, онда тиісті жазбаша өкімнің негізінде бұл түзетулер осы есепті қаржы жылының бухгалтерлік есебінің тіркелімдеріне (бухгалтерлік жазбаны түзету жолымен), ағымдағы жылдың бухгалтерлік есебінің тіркелімдеріне (кіріс қалдықтарын өзгерту жолымен) енгізіледі.»;

34-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«34. Операциялар мен оқиғалар есепке алу құжаттамасында тіркеледі және олар жататын кезеңдердің қаржылық есептіліктерінде танылады.»;

38-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«38. Барлық міндеттемелерді алып тастағаннан кейін қалатын активтердегі үлес таза активтер/капитал болып табылады.

Чистые активы/капитал отражают величину остатка в отчете о финансовом положении (активы минус обязательства) и могут быть положительными или отрицательными.»;

39-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«39. Қаржылық есептілік элементінің анықтамасына жауап беретін бап, егер:

1) баппен байланысты кез келген болашақ экономикалық пайданы немесе сервистік әлеуетті субъект алады деген ықтималдық бар;

2) объектіні сатып алуға немесе құнына іс жүзіндегі шығындар сенімді өлшенгенде танылуы тиіс.»;

43-тармақтың бірінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

«Мемлекеттік мекемелер шығыс операцияларын жүзеге асыруды ағымдағы қаржы жылына арналған төлемдер бойынша жеке қаржыландыру жоспары шегіндегі шығыстардың экономикалық сыныптамасының ерекшеліктері бойынша жүргізеді.»;

44-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«44. Есепті кезеңдегі ақшалай қаражат ағындары туралы ақпарат мемлекеттік

мекеменің ақшалай қаражат қозғалысы туралы есепте операциялық, инвестициялық және қаржылық қызметтерінен ағындарға бөле отырып, беріледі.»;

52-тармақтың екінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

«Түскен сома мынадай жазбамен көрсетіледі: 1030 «Есеп айырысу шоты» шотының дебеті және 6010 «Ағымдағы қызметті қаржыландырудан алынатын кірістер» шотының кредиті. Елшіліктер жүргізген аударымдар 3210 «Жеткізушілерге және мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек» шотының тиісті қосалқы шоттарының, 3273 «Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешектер» және 1410 «Берілген қысқа мерзімді аванстар» қосалқы шоттарының дебеті және 1030 «Есеп айырысу шоты» қосалқы шотының кредиті бойынша көрсетіледі.»;

54-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«54. 1042 «Ақылы қызметтер ҚБШ» қосалқы шотында мемлекеттік мекеменің иелігінде қалатын және Қазақстан Республикасы Бюджет кодексіне сәйкес пайдаланылатын тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) сатудан алынатын ақшаның түсімі мен жұмсалуды ескеріледі.

Ақылы қызметтер ҚБШ-ға түскен сома 1042 «Ақылы қызметтер ҚБШ» қосалқы шотының дебеті және 1230 «Сатып алушылар мен тапсырыс берушілердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі» шотының тиісті қосалқы шоттарының кредиті бойынша жазылады.

1042 «Ақылы қызметтер ҚБШ» қосалқы шотының кредиті бойынша қолма-қол ақшасыз есеп айырысу жолымен ақылы қызметтер ҚБШ-дан төленген сома және мемлекеттік мекеменің кассасына алынған және кіріске жазылған қолма-қол ақша сома көрсетіледі. Бұл ретте 3210 «Жеткізушілерге және мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек», 3270 «Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек», 1010 «Кассадағы ақша қаражаты», 1261 «Есеп беретін сомалар бойынша қызметкерлердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі» шоттарының тиісті қосалқы шоттары дебеттеледі.

Бюджет кірісіне ақылы қызметтер ҚБШ-дан аударылған сома 3130 «Бюджетпен есеп айырысу бойынша қысқа мерзімді кредиторлық берешек» шоты қосалқы шоттарының дебетіне жатқызылады.»;

55-тармақтың төртінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

«Бұдан басқа 1043 «Ақшаны уақытша орналастыру ҚБШ» қосалқы шотында түзеу мекемелерінің сотталғандары орындаған жұмыстар үшін түскен ақша көрсетіледі.»;

60-тармақтың екінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

«Сыртқы қарыздар бойынша бюджеттік инвестициялық жобаның арнайы шотына қаражат түскен кезде 1062 «Сыртқы қарыздар бойынша бюджеттік инвестициялық жобаның арнайы шоты» қосалқы шотының дебетіне, 6070 «Сыртқы қарыздар есебінен қаржыландырудан түсетін кірістер» қосалқы шотының кредитіне жазба жүргізіледі.»;

61-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«61. 1071 «Аккредитивтер» қосалқы шотында активтерді жеткізгені үшін төлем бойынша өнім берушілер алдында туындайтын, мемлекеттік мекемелердің міндеттемелеріне сәйкес ашылған аккредитивтердің сомасы ескеріледі. Аккредитив ашу кезінде 1071 «Аккредитивтер» қосалқы шоты дебеттеледі және 1080 «Республикалық бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекеменің міндеттемелері бойынша жеке қаржыландыру жоспарына сәйкес міндеттемелерін қабылдауға арналған жоспарлы тағайындаулары», 1090 «Жергілікті бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекеменің міндеттемелері бойынша жеке қаржыландыру жоспарына сәйкес міндеттемелер қабылдауға арналған жоспарлы тағайындаулары» шоттарының тиісті қосалқы шоттары кредиттеледі.

Пайдаланылған аккредитив сомасына 1071 «Аккредитивтер» қосалқы шотының кредиті және 3210 «Жеткізушілерге және мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек» шотының дебеті бойынша жазба жүргізіледі.

Аккредитивтің пайдаланылмаған сомасы тиісті бюджеттік немесе ағымдағы шоттарға есептеледі: 1080 «Республикалық бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекеменің міндеттемелері бойынша жеке қаржыландыру жоспарына сәйкес міндеттемелерін қабылдауға арналған жоспарлы тағайындаулары», 1090 «Жергілікті бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекеменің міндеттемелері бойынша жеке қаржыландыру жоспарына сәйкес міндеттемелер қабылдауға арналған жоспарлы тағайындаулары» шоттары қосалқы шоттарының дебетіне, 1071 «Аккредитивтер» қосалқы шотының кредиті.»;

66-тармақтың екінші бөлігінің алтыншы абзацы мынадай редакцияда жазылсын:

«1087 «Сыртқы қарыздардың және байланысты гранттардың есебінен жобалар бойынша міндеттемелер қабылдауға арналған жоспарлы тағайындаулар» қосалқы шотының дебеті және 5012 «Сыртқы қарыздардың және байланысты гранттардың есебінен күрделі салымдарды қаржыландыру» қосалқы шотының кредиті.»;

67-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«67. Алғашқы құжаттардың негізінде қаражатты пайдалану кезінде төлеуге берілетін шоттар бойынша сома 3210 «Жеткізушілерге және мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек» шотының және басқа шоттардың дебетіне, 1080 «Республикалық бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекеменің міндеттемелері бойынша жеке қаржыландыру жоспарына сәйкес міндеттемелерін қабылдауға арналған жоспарлы тағайындаулары» шотының, 1090 «Жергілікті бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекеменің міндеттемелері бойынша жеке қаржыландыру жоспарына сәйкес міндеттемелер қабылдауға арналған жоспарлы тағайындаулары» шотының, ақшалай қаражаттың басқа да шоттарының тиісті қосалқы шоттарының кредитіне жазылады.»;

79-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«79. 1050 «Шетелдік валютадағы шот» қосалқы шоты бойынша ақша қаражатының

қозғалысы жөніндегі операцияны есепке алу теңгеде, Нысандар альбомының 381 нысаны (3-мемориалды ордер) бойынша жинақтау ведомосінде, ал операциялардың талдама есебі Нысандар альбомының 292-а нысанды карточкаларында немесе Нысандар альбомының 292 нысанды кітабында жүргізіледі.»;

86-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«86. Мемлекеттік мекеме мынадай әдістерді пайдалана отырып, қаржы инвестицияларының мынадай есебін жүзеге асырады:

квазимемлекеттік сектор субъектілеріне қаржы инвестициялары:

ө з і н д і к қ ұ н б о й ы н ш а ;

ү л е с т і к қ а т ы с у ;

ө з г е қ а р ж ы и н в е с т и ц и я л а р ы :

ө з і н д і к қ ұ н ы б о й ы н ш а ;

ә д і л қ ұ н б о й ы н ш а ;

амортизацияланған құн бойынша.»;

87-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«87. Алғаш таныған кезде қаржы инвестициялары мен қаржылық міндеттемелер әділ құны бойынша бағаланады, оған, қаржылық нәтиже арқылы әділ құны бойынша ескерілмейтін қаржылық актив немесе қаржылық міндеттеме жағдайында мұндай қаржылық актив немесе қаржылық міндеттемені сатып алумен немесе шығарумен тікелей байланысты мәмілелер бойынша шығындар қосылады.»;

89-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«89. Өзіндік құн бойынша есепке алу әдісі өздігінен инвестициялар өзіндік құн бойынша танылатын инвестицияларды есепке алу әдісін білдіреді. Бюджеттік бағдарламалар әкімшісі ол (инвестор ретінде) инвестициялау күнінен бастап туындайтын, инвестициялар объектісінің жиналған таза табысынан бөлу алатын дәрежеде инвестициялардан алынатын кірісті таниды.

Үлестік құралдар бойынша дивидендтер және мемлекеттік кәсіпорындардың таза табысы бір бөлігінің аударымдары төлемді алуға құқық белгіленгенде активтерді басқарудан түсетін кірістер есебіне жатады және бюджет кірістері болып табылады.

Бюджеттік бағдарламалар әкімшісі дивидендтер мен инвестиция объектілерінің таза кірісі бір бөлігінің төлемдерін есептеуді мынадай жазбамен көрсетеді: 1250 «Алынуға тиісті қысқа мерзімді сыйақылар» шотының дебеті және 6220 «Активтерді басқарудан алынатын өзге де кірістер» шотының кредиті, бір мезгілде: 7120 «Бюджетке төленетін төлем бойынша шығыстар» дебеті және 3133 «Өзге операциялар бойынша бюджет алдындағы қысқа мерзімді кредиторлық берешек» қосалқы шотының кредиті.»;

90-тармақтың бірінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

«Үлестік қатысу әдісі квазимемлекеттік сектор субъектілеріне инвестицияларды есепке алу әдісі, оған сәйкес инвестициялар алғашқыда өзіндік құны бойынша ескеріледі, содан кейін инвестициялардың баланстық құны сатып алу күнінен кейін

инвестициялар объектісінің пайдасында немесе шығынында инвестордың үлесін тануды көрсете отырып ұлғайтылады немесе азайтылады. Инвестициялар объектісінің таза активтеріндегі/капиталындағы инвестор үлесі инвестордың ағымдағы жылғы қаржы нәтижесінде танылады.»;

90-тармақтың бесінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

«Мемлекеттік кәсіпорындардың алуға есептелген дивидендтері мен таза табысының бір бөлігінің аударымдарын көрсету мынадай жазбамен жүзеге асырылады: 1250 «Алынуға тиісті қысқа мерзімді сыйақылар» шотының дебеті және 2120 «Ұзақ мерзімді қаржы инвестициялары» шотының кредиті. Сонымен бір қатарда мынадай жазба да жүргізіледі: 7120 «Бюджетке төленетін төлем бойынша шығыстар» дебеті және 3133 «Өзге операциялар бойынша бюджет алдындағы қысқа мерзімді кредиторлық берешек» қосалқы шотының кредиті.»;

91-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«91. Әділ құн бойынша бағаланатын қаржы инвестицияларын есепке алу кезінде белсенді нарықтағы олардың нарықтық белгіленген бағасы қаржы инвестицияларының әділ құны болып табылады. Белсенді нарық болмаған кезде үлестік құралдарға салынатын қаржы инвестициялары құнсызданудан келетін шығындарды шегере отырып, өзіндік құны бойынша есепке алынады.

Әділ құн бойынша бағаланатын қаржы инвестицияларының әділ құнының өзгеруінен болатын нәтиже былайша көрсетіледі:

әділ құнның өзгеруінен кіріс: 1120 «Қысқа мерзімді қаржы инвестициялары» шотының дебеті және 6310 «Әділ құнның өзгеруінен түсетін кірістер» шотының кредиті ;

әділ құнның өзгеруінен шығыс: 7410 «Әділ құнының өзгеруі бойынша шығыстар» шотының дебеті және 1120 «Қысқа мерзімді қаржы инвестициялары» шотының кредиті

Сату үшін қолда бар қаржы инвестицияларының әділ құнының өзгеруінен болатын нәтиже тікелей таза активтердің/капиталдың құрамында:

мыналар: 1120 «Қысқа мерзімді қаржы инвестициялары» шотының дебеті, 2120 «Ұзақ мерзімді қаржы инвестициялары» шотының дебеті және 5113 «Қаржылық инвестицияларын қайта бағалауға арналған резерв» қосалқы шотының кредиті ұлғайған кезде ;

мыналар: 5113 «Қаржылық инвестицияларын қайта бағалауға арналған резерв» қосалқы шотының дебеті мен 1120 «Қысқа мерзімді қаржы инвестициялары», 2120 «Ұзақ мерзімді қаржы инвестициялары» шоттарының кредиті азайған кезде танылады.»;

92-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«92. Өтеуге дейін ұсталатын қаржы инвестицияларын амортизация құны бойынша есепке алу пайыздың тиімді ставкасы әдісін қолдана отырып, жүзеге асырылады.

Қаржылық актив немесе қаржылық міндеттеменің амортизацияланған құны – оған

қаржылық актив немесе қаржылық міндеттеме бастапқы тану кезінде борыштың негізгі сомасын өтеуге төлемді шегере отырып, бастапқы құн мен өтеу сомасы арасындағы айырманы амортизациялау пайызының тиімді ставкасы әдісін пайдалана отырып жинақталған сомаға азайтылған немесе ұлғайтылған, сондай-ақ құнсыздануға (тікелей немесе бағалау резервінің шотын пайдалану жолымен) азайтылған соманы шегере отырып, өлшенген көлем.

Бастапқы танылғаннан кейін, қаржылық нәтижеге таныла отырып, әділ құны бойынша есепке алынған қаржылық міндеттемелерді қоспағанда, қаржылық міндеттемелер пайыздың тиімді ставкасы әдісін пайдалана отырып, амортизациялық құны бойынша бағаланады.

Пайыздың тиімді ставкасы әдісі осы Ереженің «Дисконттау қағидаттары» бөлімінде қарастырылған.» ;

93-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«93. Құнсыздану белгілері болған кезде есепті жылдың аяғында өткізілген түгендеу нәтижесі бойынша мемлекеттік мекеме басшысының бұйрығына сәйкес құрылған түгендеу комиссиясының, бюджеттік бағдарламалар әкімшісімен келісілген актісі негізінде есепте қаржы инвестицияларының құнсыздану фактісі тіркеледі. Түгендеу актісінде құнсыздану себептері (құнсызданудың объективті белгілерінің болуы) көрсетілуі тиіс.

Активті алғаш танығаннан кейін орын алған бір немесе бірнеше оқиғалар нәтижесінде құнсызданудың объективті белгілері болса және мұндай залалға әкеп соқтыратын оқиға сомасы сенімді бағалануы мүмкін болатын қаржы активі немесе қаржы активтерінің тобы бойынша күтілетін болашақ ақшалай ағындарға әсер ететін болса қаржы активі құнсызданады. Құнсыздануды тудырған бірлі-жарым оқиғаны құнсызданудың себебі деп айтуға болмайды, өйткені бірнеше оқиғаның құрамдастырылған нәтижесі құнсызданудың себебі болып табылады.

Қаржы инвестицияларының құнсыздануының объективті белгілеріне инвесторға белгілі:

инвестиция объектісі тап болатын елеулі қаржы қиындықтары;
инвестиция объектісінің банкротталу ықтималдығы немесе қаржылық қайта ұйымдастырылуы ;

шарттың бұзылуы, мәселен, төлемді немесе борыштың негізгі сомасын төлемеу немесе мерзімінің бұзылуы ;

кредит берушінің борышкерге олар болмаса берілмейтін, қарыз алушының қаржылық қиыншылықтарына байланысты экономикалық немесе заңды жеңілдіктер беруі ;

қаржылық қиындықтар себебі бойынша активтің осы түріне белсенді нарықтың жоғалуы туралы және басқа ақпарат жатады;
бастапқы танылғаннан кейін қаржы активтері бойынша күтілетін болашақ ақшалай

қаражат сомасының төмендеуі туралы куәландыратын, байқалатын деректердің болуы.

» ;

94-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«94. Оның әділ құны сенімді бағалануы мүмкін болмағандықтан іс жүзіндегі құны бойынша есепке алынатын қаржы инвестициясының құнсыздануынан шығындардың объективтік белгілері болған кезде, шығын шамасы ағымдағы нарық ставкасының пайызын қолдана отырып есептелген және осыған ұқсас қаржы инвестициялары үшін белгіленген қаржы инвестициясының баланстық құны мен ақша қаражатының ұйғарылатын болашақ ағындарының дисконтталған құны арасындағы айырма ретінде анықталады. Құнсызданудан мұндай шығындар кері айдауға (қалпына келтіруге) ж а т п а й д ы .

Егер сату үшін қолда бар қаржы активінің әділ құны төмендеуі тікелей таза активтерінде/капиталында танылса және осы ретте активтің құнсыздануының объективтік куәлігі болса, онда таза активтерінде/капиталында танылған жинақталған залал таза активтерден/капиталдан алынып тасталуы және қаржы активін тану әлі тоқтатылмаған болса да қаржылық нәтижелер құрамында танылуы тиіс.

Таза активтерден/капиталдан алынып тасталған және қаржылық нәтижелер құрамында танылған жинақталған залал сомасы активті сатып алуға (алынған негізгі сома төлемдері мен амортизацияны шегере отырып) шыққан шығындар мен бұдан бұрын қаржылық нәтижелер құрамында танылған осы қаржы активінің құнсыздануынан келген залалды шегере отырып, ағымдағы әділ құны арасындағы ай ы р м а н ы б і л д і р е д і .

Қаржылық нәтижелер құрамында танылған құнсызданудан келген залалдар, сату үшін қолда бар ретінде жіктелген үлестік құралға салынатын инвестициялар бойынша кезеңдегі қаржылық нәтижелер құрамында көрініс таба отырып, қалпына келтірілуі м ү м к і н е м е с .

Егер, амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын инвестицияларды өтеуге дейін ұсталатын құнсызданудан залалға ұшырағанына объективтік куәлік болса, онда залал сомасы активтің баланстық құны мен болашақ есепті ақша ағындарының (әлі шекпеген болашақ кредиттік залалдарды алып тастай отырып) дисконтталған құны арасындағы қаржы активі бойынша пайыздың бастапқы тиімді ставкасы бойынша дисконтталған айырма ретінде өлшенеді.

Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын, өтеуге дейін ұсталатын бағалы қағаздар құнсызданған кезде активтің баланстық құны тікелей немесе бағалау резерві арқылы азаяды. Залал сомасы осы ретте есепті кезеңнің қаржылық нәтижесінде т а н ы л а д ы .

Бағалау резервінің шотын пайдалана отырып, өтеуге дейін ұсталатын бағалы қағаздар құнсыздануы мынадай жазбамен көрсетіледі: 7440 «Активтердің құнсыздануынан түсетін шығыстар» шотының дебеті және 1130 «Қысқа мерзімді

қаржы инвестицияларының құнсыздануына арналған резерв», 2130 «Ұзақ мерзімді қаржы инвестицияларының құнсыздануына арналған резерв» шоттарының кредиті.

Егер келесі кезеңде құнсызданудан келген залал көлемі қысқарса және бұл қысқару құнсыздану танылғаннан (дебитордың кредит қабілеттілік рейтингі өсуімен бірге) кейін болған оқиғамен объективті түрде байланыстыру мүмкін болса, бұдан бұрын танылған құнсызданудан келген залалды не тікелей не бағалау резервінің шотын түзету жолымен қалпына келтірген жөн. Мұндай реверсивтік жазба, қаржы активінің баланстық құны оның құнсыздануды қалпына келтіру күніне құнсыздану танылмағандай есептелген амортизацияланған құнынан асып кетуіне әкеп соқтырмауы тиіс. Реверсивтік жазбаның сомасы кезеңдегі қаржылық нәтиже құрамында танылған болуы тиіс.»;

96 - тармақ алынып тасталсын;

97-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«97. Ішкі кредиттеу бойынша бюджеттік кредиттер беру кезінде шоттардың мынадай корреспонденциясы: 1110 «Қысқа мерзімді берілген қарыздар», 2120 «Ұзақ мерзімді қаржы инвестициялары» шотының дебеті және 1080 «Республикалық бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекеменің міндеттемелері бойынша жеке қаржыландыру жоспарына сәйкес міндеттемелерін қабылдауға арналған жоспарлы тағайындаулары» шотының, 1090 «Жергілікті бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекеменің міндеттемелері бойынша жеке қаржыландыру жоспарына сәйкес міндеттемелер қабылдауға арналған жоспарлы тағайындаулары» шотының тиісті қосалқы шоттарының кредиті бойынша жүзеге асырылады.

Сонымен бір мезгілде берілген кредиттің сомасына бюджетпен есеп айырысулар бойынша берешек: 7120 «Бюджетке төленетін төлем бойынша шығыстар» дебеті және 3133 «Өзге операциялар бойынша бюджет алдындағы қысқа мерзімді кредиторлық берешек» шотының, 4130 «Өзге ұзақ мерзімді кредиторлық берешектер» шотының кредиті бойынша есептеледі.»;

Берілген кредиттер бойынша сыйақы есептеу 1250 «Алынуға тиісті қысқа мерзімді сыйақылар» шотының дебеті және 6210 «Сыйақылар бойынша кірістер» шотының кредиті бойынша көрсетіледі.

Бір мезгілде 7120 «Бюджетке төленетін төлем бойынша шығыстар» шотының дебеті және 3133 «Өзге операциялар бойынша бюджет алдындағы қысқа мерзімді кредиторлық берешек» қосалқы шотының кредиті бойынша бюджет алдында міндеттемелерді тану бойынша екінші жазба жүзеге асырылады.

Бюджеттік кредит бойынша негізгі берешекті өтеу мынадай жазбалармен жүргізіледі: 3133 «Өзге операциялар бойынша бюджет алдындағы қысқа мерзімді кредиторлық берешек» қосалқы шотының дебеті бойынша және 4130 «Бюджет алдындағы ұзақ мерзімді кредиторлық берешек» шотының дебеті бойынша және 1110 «Берілген қысқа мерзімді қарыздар», 2110 «Берілген ұзақ мерзімді қарыздар» шоттарының кредиті бойынша.

Бюджетке сыйақы төлеу жазбамен: 3133 «Өзге операциялар бойынша бюджет алдындағы қысқа мерзімді кредиторлық берешек» қосалқы шотының дебеті бойынша және 1250 «Алынуға тиісті қысқа мерзімді сыйақылар» шотының кредиті бойынша жүргізіледі.» ;

98, 99, 100, 101, 102, 103, 105, 106 және 107-тармақтар алынып тасталсын;
109-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«109. Қаржы міндеттемелерін тануды тоқтату ол өтелген кезде, яғни шартта көрсетілген міндеттеме орындалғанда, жойылғанда немесе оның мерзімі аяқталғанда жүргізіледі.» ;

111-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«111. Алынған қарыздар бойынша сыйақыны есептеуді 7310 «Сыйақылар бойынша шығыстар» шотының дебеті және 3250 «Төленуге тиісті қысқа мерзімді сыйақылар» шотының кредиті бойынша көрсетеді. Сыйақы төлеу кезінде мынадай жазба жүзеге асырылады: 3250 «Төленуге тиісті қысқа мерзімді сыйақылар» шотының дебеті және Шоттар жоспары ақша қаражатының шоты тиісті қосалқы шотының кредиті.»;

112-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«112. Қарыздар бойынша шығындар олар шығарылған кезеңнің шығыстары құрамында танылады.» ;

117-тармақтың он бесінші абзацы мынадай редакцияда жазылсын:

«4130 «Бюджет алдындағы ұзақ мерзімді кредиторлық берешектер».»;

119-тармақтың екінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

«Жеке тұлғаларға жоғарыда көрсетілген трансферттерді Қазақстан Республикасының бюджеттік заңнамасында белгіленген тәртіпте мемлекеттік мекемелер жүзеге асырады.» ;

119-тармақтың үшінші бөлігінің бірінші абзацы мынадай редакцияда жазылсын:

«3111 «Жеке тұлғаларға трансферттер бойынша қысқа мерзімді кредиторлық берешек» қосалқы шотында;» ;

119-тармақтың бесінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

«Тиісті жылға арналған «Республикалық бюджет туралы» Қазақстан Республикасының Заңында белгіленген мөлшерде үй-жайды ұстау жөніндегі шығыстарды және коммуналдық қызметтерді төлеуге ақшалай жәрдемақы алуға құқығы бар лауазымдар тізбесіне сәйкес мемлекеттік мекемелер өтемақы сомасын есептеуді жүргізеді. Есеп айырысу-төлем ведомосі бойынша есептелген өтемақы сомасына мынадай жазба жүргізіледі: 7140 «Өзге операциялық шығыстар» шотының дебеті және 3111 «Жеке тұлғаларға трансферттер бойынша қысқа мерзімді кредиторлық берешек» қосалқы шотының кредиті, өтемақы төлеу кезінде - 3111 «Жеке тұлғаларға трансферттер бойынша қысқа мерзімді кредиторлық берешек» қосалқы шотының дебеті және 1081 «Жеке қаржыландыру жоспары бойынша міндеттемелер қабылдауға арналған жоспарлы тағайындаулары» қосалқы шотының кредиті.»;

122-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«122. Субсидиялар бойынша операцияларды мемлекеттік мекеме мынадай тізбектермен көрсетеді:

қаражатты алу: 1085 «Субсидиялар бойынша міндеттемелер қабылдауға арналған жоспарлы тағайындаулар», 1094 «Субсидиялар бойынша міндеттемелер қабылдауға арналған жоспарлы тағайындаулар» қосалқы шотының дебеті және 6040 «Субсидиялар төлемдері бойынша қаржыландырудан түсетін кірістер» кредиті;

жеке және заңды тұлғалар субсидиясын есептеу: 7230 «Субсидиялар бойынша шығыстар» шотының дебеті және 3114 «Жеке тұлғаларға субсидиялар бойынша қысқа мерзімді кредиторлық берешек», 3115 «Заңды тұлғаларға субсидиялар бойынша қысқа мерзімді кредиторлық берешек» қосалқы шотының кредиті;

жеке және заңды тұлғалар субсидиясын төлеу: 3114 «Жеке тұлғаларға субсидиялар бойынша қысқа мерзімді кредиторлық берешек», 3115 «Заңды тұлғаларға субсидиялар бойынша қысқа мерзімді кредиторлық берешек» қосалқы шотының дебеті және 1085 «Субсидиялар бойынша міндеттемелер қабылдауға арналған жоспарлы тағайындаулар», 1094 «Субсидиялар бойынша міндеттемелер қабылдауға арналған жоспарлы тағайындаулар» қосалқы шотының кредиті.»;

124-тармақтың төртінші абзацы мынадай редакцияда жазылсын:

«Мемлекеттік оқу орнында стипендиялар төлеу: 3230 «Стипендианттарға қысқа мерзімді кредиторлық берешек» шотының дебеті және 1081 «Жеке қаржыландыру жоспары бойынша міндеттемелер қабылдауға арналған жоспарлы тағайындаулары», 1010 «Кассадағы ақша қаражаты» қосалқы шотының кредиті.»;

129-тармақтың екінші және үшінші абзацтары мынадай редакцияда жазылсын:

«кейіннен есептен шығару тәртібі анықталғанға дейін жетіспеушілігі анықталғанға дейін: 1280 «Өзге қысқа мерзімді дебиторлық берешектер» шотының дебеті, 1300 «Қорлар» шотының қосалқы шоттары, ұзақ мерзімді активтердің және басқа активтердің шоттары, анықталған жетіспеушілікті есептен шығару тәртібі белгілі болғаннан кейін о с ы ж а з б а ж о й ы л а д ы ;

кінәлі тұлға есебінен жетіспеушілікті есептен шығару: 1262 «Қызметкерлердің өзге есеп айырысу түрлері бойынша қысқа мерзімді дебиторлық берешегі» қосалқы шотының дебеті, 1280 «Өзге қысқа мерзімді дебиторлық берешектер» шотының дебеті және 6360 «Өзге кірістер» шотының кредиті және 3133 «Өзге операциялар бойынша бюджет алдындағы қысқа мерзімді кредиторлық берешек» қосалқы шотының кредиті, қорлар бойынша жетіспеушілікті анықтау кезінде: дебет бойынша 7060 «Қорлар бойынша шығыстар» шоты көрсетіледі және кредит бойынша 1300 «Қорлар» шоты көрсетіледі, активтердің басқа түрлері бойынша жетіспеушілікті анықтау кезінде активтердің жетіспейтін активтердің түрлерін шығару бойынша шоттар корреспонденциясы жүзеге асырылады.»;

138-тармақтың бірінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

«138. 1230 «Сатып алушылар мен тапсырыс берушілердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі» және 2210 «Сатып алушылар мен тапсырыс берушілердің ұзақ мерзімді дебиторлық берешегі» шоттарының қосалқы шоттарында тапсырыс берушілермен олар үшін орындалған жұмыстар немесе көрсетілген қызметтер үшін, өндірістік оқу процесінде кәсіптік техникалық мектептердің оқушылары орындаған сатылған дайын бұйымдар мен жұмыстар үшін есеп айырысулар, сондай-ақ балалардың музыка мектептерінде оқығаны үшін, мектеп-интернаттарда тәрбиеленушілерді ұстағаны үшін, нысанды киім-кешек үшін, мектептердің жанындағы интернаттарда балалардың тамағы үшін есеп айырысулар ескеріледі.»;

140-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«140. 3210 «Жеткізушілерге және мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек» және 4110 «Жеткізушілерге және мердігерлерге ұзақ мерзімді кредиторлық берешек» шоттарында қорларды жеткізу және қайта өңдеу жөніндегі шығыстарды қоса алғанда сатып алынған қорлар, ұзақ мерзімді активтер, қабылданған жұмыстар мен тұтынылған қызметтер үшін өнім берушілермен және мердігерлермен есеп айырысу ескеріледі.»;

143-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«143. Мемлекеттік мекемелер 1240 «Ведомстволық есеп айырысулар бойынша қысқа мерзімді дебиторлық берешек» және 3220 «Ведомстволық есеп айырысулар бойынша қысқа мерзімді кредиторлық берешек» шоттарының қосалқы шотында ведомстволық есептер бойынша есеп айырысуларды ескереді.»;

144 және 145-тармақтар алынып тасталсын;

147-тармақтың екінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

«Бұдан басқа 3271 «Ақшаны уақытша орналастыру бойынша қысқа мерзімді кредиторлық берешек» қосалқы шотында сотталған және тергеуге алынған-сотталған тұлғалардан алынған сома мен олардың жеке ақшасы есепке алынады, 3271 «Ақшаны уақытша орналастыру бойынша қысқа мерзімді кредиторлық берешек» қосалқы шотының дебетіне сотталған және тергеуге алынған-сотталған тұлғалардың жеке ақшасы мен олардан алынған сома, атқару парақтары бойынша сотталғандардың еңбекақысынан, зейнетақысынан, жәрдемақысынан және өзге кірістерінен ұсталған сома, сондай-ақ сотталғандар Қазақстан Республикасының бюджет және қылмыстық-атқарушылық заңнамасында көзделген шығындарға пайдаланған қаражат жазылады, бұл ретте 3242 «Атқарушы құжаттар бойынша қысқа мерзімді кредиторлық берешектер» қосалқы шоттары мен өзге тиісті шоттар кредиттеледі. 3271 «Ақшаны уақытша орналастыру бойынша қысқа мерзімді кредиторлық берешек» қосалқы шотының кредитіне сотталған және тергеуге алынған-сотталған тұлғалардың есептік шотына есептелген еңбекақы, зейнетақы, жәрдемақы мен өзге кірістер жазылады, бұл ретте 3273 «Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек» қосалқы шоты дебеттеледі.»;

149-тармақтың екінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

«Төленген сыйақылардың сомасы 3273 «Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешектер» қосалқы шотының дебеті және 1010 «Кассадағы ақша қаражаты» шотының, 1060 «Арнайы шот» шоты қосалқы шотының кредиті бойынша көрсетіледі.» ;

150-тармақ алынып тасталсын ;

151-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«151. Республикалық және жергілікті бюджеттердің қаражаты есебінен тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) сатып алуға азаматтық-құқықтық мәмілелер жасайтын мемлекеттік мекемелер оларды аумақтық қазынашылық бөлімшелерінде т і р к е й д і .

Мемлекеттік бюджет қаражатының есебінен мемлекеттік мекемелер жасайтын, бірақ аумақтық қазынашылық бөлімшелерінде тіркеуден өтпеген шарттар бюджеттік қаржы бөлумен қамтамасыз етілмейді және жасалмаған деп есептеледі.

Мемлекеттік мекемелер жоспарлы тағайындаулар немесе қабылданған міндеттемелер көлемінен тыс қарызға сатып алған тауарлар (жұмыстар, көрсетілетін қызметтер) бюджеттік ақша қаражаты есебінен төлеуге жатпайды.»;

152-тармақтың бірінші бөлігінің бірінші абзацы мынадай редакцияда жазылсын:

«Мемлекеттік мекеме дебиторлармен есеп айырысуды түгендеу қорытындысы бойынша сатып алушылармен және тапсырыс берушілермен шарттар бойынша күмәнді берешекті өндіріп алу жөніндегі жұмыс нәтижелерін ескере отырып, түгендеу комиссиясы актісіне сәйкес қабылданған мемлекеттік мекеме басшысы шешімінің негізінде есепті кезеңнің аяғында тауарларға, жұмыстарға және көрсетілетін қызметтерге ақы төлеу немесе жеткізудің мерзімі өтуі туындаған кезде резерв құрады:» ;

155-тармақтың екінші және үшінші абзацтары мынадай редакцияда жазылсын:

«егер бұрын күмәнді берешекке резерв құрылса – тепе-тең құрылған резервке: 1290 «Күмәнді дебиторлық берешектер бойынша резерв» шотының дебеті және үмітсіз берешек қосалқы шотының кредиті ;

егер күмәнді берешекке резерв болмаса – шығыстарға: 7140 «Өзге операциялық шығыстар» шотының дебеті және үмітсіз берешектің тиісті қосалқы шоттарының к р е д и т і . » ;

168-тармақтың екінші абзацы мынадай редакцияда жазылсын:

«дебитордың, кредитордың атауы, толық нақты заңды мекен-жайы, БСН/ЖСН. Борышкердің мекен-жайы мен орналасқан орны белгісіз болған жағдайда оны іздестіру бойынша қабылданған шаралар (тіркелген жері бойынша салық органдарына өтініш, жергілікті атқарушы органдар және басқа) көрсетіледі;»;

182-тармақтың екінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

«Қызметкерлерге демалысақы төлеу 3241 «3241 «Еңбекақы төлеу бойынша қызметкерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек» қосалқы шотының дебеті және

1010 «Кассадағы ақша қаражаты», 1042 «Ақылы қызметтер ҚБШ» шоттарының, 1080 «Республикалық бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекеменің міндеттемелері бойынша жеке қаржыландыру жоспарына сәйкес міндеттемелерін қабылдауға арналған жоспарлы тағайындаулары», 1090 «Жергілікті бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекеменің міндеттемелері бойынша жеке қаржыландыру жоспарына сәйкес міндеттемелер қабылдауға арналған жоспарлы тағайындаулары» шоттары қосалқы шоттарының кредиттері бойынша көрсетіледі.»;

183-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«183. Қызметкер жұмыстан шығарылған, стипендиат оқуы аяқталған, ақша айналымынан қолма-қол тиындардың алыну себебі бойынша атқару парақтарының және өзге құжаттың қолдану мерзімі аяқталған жағдайларда төленбеген немесе артығымен төленген тиындар сомаларын көрсету үшін 3272 «Ақша айналымынан қолма-қол тиындардың алынуына байланысты есеп айырысулар» қосалқы шоты пайдаланылады. Төленбеген жалақы, стипендия қалдығы, есеп беретін адам алдында берешек сомалары 3272 «Ақша айналымынан қолма-қол тиындардың алынуына байланысты есеп айырысулар» қосалқы шотының кредиті бойынша және 3241 «Еңбекақы төлеу бойынша қызметкерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек» қосалқы шотының, 3248 «Қызметкерлерге өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек» қосалқы шотының, 3230 «Стипендианттарға қысқа мерзімді кредиторлық берешек» шотының дебеті бойынша көрсетіледі көрсетіледі.

Артық төленген тиындардың сомасы бір теңгеге дейін соманы дөңгелектеудің арифметикалық әдісін қолдану нәтижесінде артық төленген тиындардың сомасы (50 тиынға дейін аз жаққа дөңгелектеледі; 50 тиын және одан жоғары тиын үлкен жаққа дөңгелектеледі) 3241 «Еңбекақы төлеу бойынша қызметкерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек», 3230 «Стипендианттарға қысқа мерзімді кредиторлық берешек», 3248 «Қызметкерлерге өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек» тиісті қосалқы шотының кредиті және 3272 «Ақша айналымынан қолма-қол тиындардың алынуына байланысты есеп айырысулар» қосалқы шотының дебеті бойынша көрсетіледі.

Төленбеген сома мен бір теңгеге дейін соманы дөңгелектеудің арифметикалық әдісін қолдану нәтижесінде артық төленген тиындар сомасының арасында айырма түрінде жоғарыда төленген төлемдер бойынша қалыптасқан 3272 «Ақша айналымынан қолма-қол тиындардың алынуына байланысты есеп айырысулар» қосалқы шотының кредиті бойынша қалдық жыл аяқталғаннан кейін жоғарыда көрсетілген төлемдер бойынша бюджетке есептеуге жатады, бұл ретте 3272 «Ақша айналымынан қолма-қол тиындардың алынуына байланысты есеп айырысулар» қосалқы шотының дебеті бойынша және 3133 «Өзге операциялар бойынша бюджет алдындағы қысқа мерзімді кредиторлық берешек» қосалқы шотының кредиті бойынша жазба жүргізіледі, оны бюджетке аудару кезінде 3133 «Өзге операциялар бойынша бюджет алдындағы қысқа мерзімді кредиторлық берешек» қосалқы шотының дебеті және 1080 «Республикалық

бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекеменің міндеттемелері бойынша жеке қаржыландыру жоспарына сәйкес міндеттемелерін қабылдауға арналған жоспарлы тағайындаулары», 1090 «Жергілікті бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекеменің міндеттемелері бойынша жеке қаржыландыру жоспарына сәйкес міндеттемелер қабылдауға арналған жоспарлы тағайындаулары» шотының тиісті қосалқы шотының кредиті бойынша жүзеге асырылады. 3272 «Ақша айналымынан қолма-қол тиындардың алынуына байланысты есеп айырысулар» қосалқы шотының дебеті бойынша қалдық 1280 «Өзге қысқа мерзімді дебиторлық берешек» шотына ауыстырыла отырып, келесі есепті кезеңге ауысады. Кейіннен 3272 «Ақша айналымынан қолма-қол тиындардың алынуына байланысты есеп айырысулар» қосалқы шоты бойынша сальдоны түзету 1280 «Өзге қысқа мерзімді дебиторлық берешек» шотына ауыстырылған сальдоны ескере отырып жүргізіледі.»;

210-тармақтың үшінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

«Егер келесі есеп жылының соңында қорларды өзіндік құннан төмен бағамен есептен шығаруды туындатқан жағдайлар әрекет етпесе немесе экономикалық жағдайлардың өзгеруінің салдарынан таза сату құнының көтерілуінің анық айғақтары болса, есептен шығару сомасы қалпына келтіріледі (бұл ретте қалпына келтіру есептен шығарудың алғашқы сомасы шегінде жүзеге асырылады). Осы операция есепте 1360 «Қорлардың құнсыздануына арналған резерв» шотының дебеті және 7440 «Активтердің құнсыздануынан түсетін шығыстар» шотының кредиті бойынша көрсетіледі.»;

224-тармақтың үшінші бөлігінің екінші абзацы мынадай редакцияда жазылсын:

«Нысандар альбомының 434-қ нысанды жүкқұжаты қоймадан материалдарды беру кезінде және мемлекеттік мекеме ішінде материалдарды алмастыру кезінде қолданылады. Жүкқұжат әдетте бір данада беріледі;»;

225-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«225. Материалдар мен отын алушы жинау картасының өзіндегі данасын көрсеткен кезде белгіленген лимит шегінде беріледі. Белгіленген лимиттен тыс материалдарды бөлу Нысандар альбомының 434-қ нысанды жүкқұжаты бойынша жүргізіледі.

Қоймадан жүкқұжат немесе жинау картасы бойынша отын беру мүмкін болмаған жағдайда, отын шығындарын есептен шығару қалдықтарды өлшеу актісі бойынша жүзеге асырылады. Өлшеу актісі бойынша шығынның белгіленген нормаларын салыстырғанда отын жетіспеген жағдайда мемлекеттік мекеменің басшысы артық жұмсау себептерін анықтауға шаралар мен тиісті жағдайда өндіріп алу шараларын қ о л д а н а д ы ;

жол парағы автомобиль жанар және жағар май материалдың шығынға есептен шығару үшін қолданылады. Жанар және жағар май материалдар іс жүзіндегі шығын бойынша, бірақ автомобильдердің жеке түрлері үшін бекітілген нормалардан артық емес мөлшерде есептен шығарылады;

Нысандар альбомының 1-т нысанды тауар-көлік жүкқұжаты жеке

автомобильдерінде мемлекеттік мекеменің өз қажеттіліктері үшін жүктерді тасымалдау үшін қолданылады.» ;

248-тармақтың екінші бөлігінің екінші абзацы мынадай редакцияда жазылсын:

«сатып алуға саудалық жеңілдіктер мен түсірулерді алып тастағаннан кейін, импорттық баждар мен қайтарылмайтын салықтарды қосқанда, оның сатып алынған бағасы ; » ;

248-тармақтың бесінші бөлігінің екінші абзацы мынадай редакцияда жазылсын:

«объект жұмыс істейтін қалпында қолданысқа енуі тиіс, бірақ әлі пайдаланылмаған немесе толық емес қуаттылыққа жұмыс істейді деген жағдайлармен туындаған шығыстар ; » ;

253-тармақтың бірінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

«253. Қайта бағалау моделі: әділ құны сенімді бағаланатын негізгі құралдар объектісін актив ретінде танығаннан кейін есепке алу кез келген жиналған келесі амортизация мен шығындардың құнсыздануы нәтижесінде жиналған кез келген келесі амортизацияны алып тастағанда, қайта бағалау күніне әділ құнды білдіретін оның қайта бағалау құны бойынша жүргізіледі. Қайта бағалау бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган белгіленген кезең мен мерзімде өткізіледі.» ;

255-тармақтың екінші абзацы мынадай редакцияда жазылсын:

«не активтің баланстық құнының барабар өзгеруіне қарай қайта есептеледі (активтің алғашқы құны мен жинақталған амортизация сомасы қайта бағалауға дейін баланстық құнға қайта бағаланған құнның қатысына тең бір көрсеткішке көбейеді). Жинақталған амортизацияның түзету сомасын қосымша бағалау кезінде: 5111 «Негізгі құралдарды қайта бағалауға арналған резерв» қосалқы шотының кредиті және 2391 «Негізгі құралдардың жинақталған амортизациясы» қосалқы шотының кредиті бойынша жазумен көрсетіледі ; » ;

256-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«256. Қайта бағаланған негізгі құралдарды пайдалану шамасына қарай жете бағалау сомасы қаржылық нәтижеге есептен шығарылады: 5111 «Негізгі құралдарды қайта бағалауға арналған резерв» қосалқы шотының дебеті және 5220 «Өткен жылдардың қаржылық нәтижесі» шотының кредиті.

Негізгі құрал шығып қалған жағдайда пайдаланған уақытта қаржылық нәтижеге ауыстырылмаған жете бағалау сомасы қалдығын есептен шығару жүргізіледі: 5111 «Негізгі құралдарды қайта бағалауға арналған резерв» қосалқы шотының дебеті және 5220 «Өткен жылдардың қаржылық нәтижесі» шотының кредиті.» ;

264-тармақтың екінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

«Негізгі құралдардың тозу нормалары негізгі құралдардың (активтердің) құнын өтеудің нормативтік мерзімін көрсететін олардың қызметінің экономикалық мерзіміне сүйене отырып белгіленді және (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 6829 болып тіркелген) Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2011

жылғы 24 ақпандағы № 95 бұйрығымен бекітілген.»;

265-тармақтың бірінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

«Амортизацияның белгіленген нормаларын пайдалана отырып негізгі құралдар объектілерінің амортизация сомасы негізгі құралдардың алғашқы құнын (қайта есептелгендер үшін – қайта бағаланған құнын) мемлекеттік мекемелердің негізгі құралдары бойынша тозудың бекітілген жылдық нормаларына сүйене отырып анықталған ай сайынғы амортизация нормасына көбейту жолымен анықталады.»;

273-тармақтың бірінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

«Негізгі құралдар объектілеріне объектінің техникалық жағдайын сақтау мен қолдау мақсатында жүргізілетін қызмет көрсетуге, ағымдағы жөндеуге және негізгі құралдарды қолданысқа беруге жұмсалатын шығындар алғашқы құнды өсірмейді, ал олар туындау кезіндегі ағымдағы шығыстар ретінде танылады. Кітаптарды жөндеуге және қайта жөндеуге, оның ішінде екінші рет түптеуге жұмсалатын шығындар кітап құнын өсіруге жатқызылмайды және шығысқа есептен шығарылады.»;

275-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«275. Негізгі құралдар объектілерінің қалған құны немесе оны қолданудан немесе шығып қалуынан ешқандай болашақ экономикалық пайда немесе қызметтік әлеует күтілмесе баланстан шығып қалу ретінде есептен шығарылады. Негізгі құралдар объектілерінің шығып қалуы түрлі тәсілдермен, (сату, қайтарусыз тапсыру, тарату ж о л ы м е н) ө т у і м ү м к і н .

Негізгі құралдардың шығып қалуы Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес жүзеге асырылады.

Мемлекеттік мекеме қаржыландыру жоспары бойынша оларға бөлінген қаражат есебінен сатып алынған, оған бекітілген активтерді өзінше сатуға тиіс емес. Активтерді сату Қазақстан Республикасының мемлекеттік мүлікті басқару саласындағы заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады.»;

276-тармақтың екінші абзацы мынадай редакцияда жазылсын:

«бұрын бюджеттік қаржыландыру есебінен сатып алынған негізгі құралдарды сатқан жағдайда: 7420 «Ұзақ мерзімді активтерді қатардан шығару жөніндегі шығыстар» шотының дебеті және баланстық құнға - Шоттар жоспарының «Негізгі құралдар» бөлімі шотының тиісті қосалқы шотының кредиті, бір мезгілде осы актив бойынша жиналған амортизацияның сомасына 2391 «Негізгі құралдардың жинақталған амортизациясы» қосалқы шотының дебеті және Шоттар жоспарының «Негізгі құралдар» кіші бөлімі шотының тиісті қосалқы шотының кредиті. Бір мезгілде күрделі салымдарды қаржыландыру қалдықтарын есептен шығару жүргізіледі: 5011 «Күрделі салымдарды бюджет есебінен қаржыландыру» қосалқы шотының және 6020 «Күрделі салымдарды қаржыландырудан алынатын кірістер» шотының дебеті. Құнсызданудан бұрын есептелген резерв болған кезде шығып қалған ұзақ мерзімді активтер бойынша оның есептен шығуы жүзеге асырылады: 2392 «Негізгі құралдардың құнсыздануына

арналған резерв» қосалқы шотының дебеті және 7440 «Активтердің құнсыздануынан түсетін шығыстар» шотының кредиті»;

277-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«277. Егер Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімімен бұл соманы қолданудың өзге тәртібі белгіленбесе, активтерді сатудан түсетін соманы мемлекеттік мекемелер бюджет кірісіне аударады және есепте көрсетеді: 1231 «Сатып алушылар мен тапсырыс берушілердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі» қосалқы шотының дебеті және 6320 «Күрделі салымды қаржыландырудан түсетін түсім» шоты кредиті, сонымен бір мезгілде: 3131 «Активтерді сатудан түсетін кіріс бойынша бюджет алдындағы қысқа мерзімді кредиторлық берешек» қосалқы шотының кредиті. Ұзақ мерзімді активтерді сатудан түскен түсім бойынша бюджет алдындағы берешекті өтеу: 3131 «Активтерді сатудан түсетін кіріс бойынша бюджет алдындағы қысқа мерзімді кредиторлық берешек» қосалқы шотының дебеті және 1231 «Сатып алушылар мен тапсырыс берушілердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі» қосалқы шотының кредиті.»;

280-тармақтың төртінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

«Түгендеу нөмірлері негізгі құралдар объектілеріне олардың түсу шамасына қарай реттік-сериялық жүйе бойынша беріледі. Түгендеу нөмірі он екі белгіден тұрады: бірінші төрт белгі - шотты/қосалқы шотты, бесінші және алтыншы белгі – топты және соңғы алты белгі – заттың топтағы реттік нөмірін білдіреді. Топтар белгіленбеген шоттар/қосалқы шоттар бойынша төртінші белгі нөлмен белгіленеді.»;

281-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«281. Объектінің немесе ұзақ мерзімді активтер объектілер тобының бір құрылымдық бөлімшеден екіншісіне ішкі ауысуын ресімдеу үшін, объектінің немесе негізгі құралдар объектілері топтарын қоймаға қабылдауды ресімдеу үшін немесе қоймадан қолданысқа беру үшін 434 нысанды жүкқұжаты немесе 434-қ Нысандар альбомы қолданылады.»;

283-тармақтың үшінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

«Нысандар альбомының ОС-6 нысанды карточкасы ғимараттарды, құрылыстарды, тапсыру құралдарын, машина мен жабдықтарды, өндірістік (тиістілігін қоса алғанда) және шаруашылық мүкәммалын, көлік құралдарын, мәдени мұра активтерін, кітапхана қорларын және өзге негізгі құралдарды есепке алуға арналған, онда жазулар алғашқы құжаттар: қолданысқа беру туралы қабылдау актілері, дайындаушы зауыттардың техникалық төлқұжаттары мен басқа құжаттардың негізінде жүргізіледі. Карточкада объектілердің (заттардың) сипаттама белгілері көрсетіледі: сызбасы, моделі, үлгісі, таңбасы, зауыттық нөмірі, шығарылған (дайындалған) мерзімі, қолданысқа енгізу актісінің күні мен нөмірі көрсетіледі. Бұдан басқа объектінің (заттың) қысқаша жеке сипаты жазылады. Жабдықтың, приборлардың, есептеу техникасының және басқа жабдықтың құрамында бағалы металдар болған жағдайларда «Объектінің қысқа жеке сипаты» бөлімінде құрамында бағалы металл бар бөлшектердің тізбесі, төлқұжатта

көрсетілген бөлшек атауы мен металл салмағы көрсетіледі. Нысандар альбомының ОС-6 нысанды негізгі құралдарды және инвестициялық жылжымайтын мүлікті есепке алудың түгендеу карточкаларында теңгемен амортизацияның жинақталған сомасы, жылдық тозу нормасының шифрі, тозу соңғы рет есептелетін жыл және ай, есепті жылдағы құнсызданудан шығындардың сомасы жазылады.»;

286-тармақтың бірінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

«Комиссия есептен шығару себептерін (тозу, қайта жаңарту, апат және басқа есептен шығару себептері), есептен шығарылатын объектінің жекелеген материалдарын, бөлшектерін, материалдарын пайдалану мүмкіндігін анықтайды, оларды бағалауды жүргізеді және негізгі құралдар объектілерін есептен шығару актісін жасайды. Жарамсыз негізгі құралдарды есептен шығару белгіленген нысандардағы актілермен ресімделеді: «Мемлекеттік мекемелерде негізгі құралдарды есептен шығару актісі» (Нысандар альбомының ОС-3 нысаны), «Автокөлік құралдарын есептен шығару актісі» (Нысандар альбомының ОС-4 нысаны), «Баланстан өндірістік және шаруашылық құралдарды есептен шығару актісі» (Нысандар альбомының 443 нысан), «Мемлекеттік мекемелерде кітапханадан әдебиетті есептен шығару актісі» (Нысандар альбомының 444 нысаны). Негізгі құралдарды есептен шығару актісін мемлекеттік мекеме басшысы бекітеді. Есептен шығару актісін бекіткенге дейін негізгі құралдар объектілерінің жинауға және қайта жөндеуге рұқсат етілмейді. Мемлекеттік мекемелердің мүлігін есептен шығару Мемлекеттік мүлік туралы Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады.»;

287-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«Негізгі құралдарды баланстан есептен шығарудың қолданыстағы тәртібі бұзылған, сондай-ақ материалдық құндылықтарға салғырт қараған жағдайда (жою, жандыру, жоғалту), бұған кінәлі тұлғалар заңнамада белгіленген тәртіппен жауапкершілікке т а р т ы л а д ы .

Негізгі құралдар объектілерін (автокөлік құралдарынан басқа) толық немесе жартылай есептен шығаруды ресімдеу үшін негізгі құралдардың шығып қалуына (есептен шығарылуына) акті қолданылады. Акт екі данада жасалады, комиссия мүшелері қол қояды және ұйым басшысы немесе оған уәкілеттік берілген тұлға бекітеді . Актінің бірінші данасы бухгалтерлік қызметке негізгі құралдарды есептен шығару үшін тапсырылады, екіншісі – осы объектінің сақталуына жауапты тұлғада қалады әрі қоймаға тапсыруға және есептен шығару нәтижесінде қалған қосалқы бөлшектерді, материалдарды, металл сынығын және есептен шығарғаннан кейін қалған басқа да қосалқы бөлшектерді іске асыруға негіз болып табылады.

Автокөлік құралдарын есептен шығару актісі автокөлік құралдарын есептен шығаруды ресімдеу үшін қолданылады. Комиссия екі данада акті жасайды, мемлекеттік мекеменің басшысы немесе оған уәкілеттік берілген тұлға бекітеді. Актінің бірінші данасы жол полициясы органдарында есептен шығарылғанын дәлелдейтін құжатпен

бухгалтерлік қызметке тапсырылады, актінің екінші данасы автокөлік құралдарының сақталуына жауапты тұлғада қалады әрі қоймаға тапсыруға және есептен шығару нәтижесінде қалған қорлар мен металл сынығын іске асыруға негіз болып табылады.

Негізгі құралдардың шығып қалуы мен ауысуы бойынша операцияны есепке алу Нысандар альбомының 438 нысанында (9-мемориалды ордер) жинақтау ведомосінде жүргізіледі. Жинақтау ведомосіне жазбалар әр құжат бойынша жүргізіледі. Бұл ретте «Жиыны» бағанында шығып қалған және ауыстырылған материалдық құндылықтардың сомасы жазылады, ол қосалқы шоттар дебеті бойынша жазбалар сомасына тең болуы тиіс. Ай аяқталғаннан кейін қосалқы шоттар бойынша қорытындылар «Басты-журнал» к і т а б ы н д а ж а з ы л а д ы . » ;

297-тармақтың үшінші абзацы мынадай редакцияда жазылсын:
«инвестициялық жылжымайтын мүліктің жоспарланған жұмыспен қамту деңгейіне қол жеткізілгенге дейін шеккен бастапқы операциялық шығындар»;

299-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:
«299. Қаржылық жалға беруден ұсталатын инвестициялық жылжымайтын мүліктің бастапқы құны осы қағидалардың «Жалға беруді есепке алу тәртібі» бөлімінде, яғни жылжымайтын мүліктің ең аз әділ құны бойынша немесе ең аз жалға беру төлемдерінің дисконтталған құнымен айқындалады, бұл ретте баламалы сома міндеттеме болып т а н ы л а д ы . » ;

301-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:
«301. Қолдануға қабылданған көтерілген ғимараттар немесе құрылыстар немесе инвестициялық жылжымайтын мүлікті тану өлшемдеріне жауап беретін, қайта жөндеуден кейінгі ғимараттар мен құрылыстар, сондай-ақ «Негізгі құралдар» санатынан «Инвестициялық жылжымайтын мүлік» санатына ауыстыру кезінде мынадай тізбек жүзеге асырылады: 2510 «Инвестициялық жылжымайтын мүлік» шотының дебеті және 2411 «Аяқталмаған құрылыс» қосалқы шотының немесе 2320 «Ғимараттар» шоты қосалқы шотының кредиті.»;

302-тармақтың үшінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:
«Жылжымайтын мүліктің бөлігін алмастыру, қосымша салу мақсаты салдарынан шегілген шығындар инвестициялық жылжымайтын мүліктің өзіндік құнына кіреді. Мемлекеттік мекеме баланстық құнда тану өлшемдерінің талаптары орындалған кезде, осындай шығындардың туындау сәтінде бар инвестициялық жылжымайтын мүліктің бөліктерін ауыстыруға жұмсалатын шығындарды көрсетеді.»;

303-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:
«303. Инвестициялық жылжымайтын мүлікті одан әрі есепке алу үшін мемлекеттік мекеме іс жүзіндегі шығындар бойынша есепке алу моделін не әділ құны бойынша есепке алу моделін қолданады және инвестициялық жылжымайтын мүліктің барлық сыныбына (тобына) осы модельді қолданады.»;

305-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«305. Әділ құны бойынша есепке алу моделі: әділ құны сенімді өлшенуі мүмкін инвестициялық жылжымайтын мүлікті есепке алу актив ретінде танылғаннан кейін әділ құны бойынша жүргізіледі.»;

307-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«307. Әділ құн бойынша есепке алу моделін қолданатын мемлекеттік мекеме мұндай өлшеуді шығып қалғанға дейін немесе меншік иесі алып отырған жылжымайтын мүлік болған сәтке дейін немесе кейін сату үшін оны реконструкциялауды бастағанға дейін жалғасады.

Инвестициялық жылжымайтын мүліктің әділ құны әдетте кәсіби бағалаушылар орындаған, бағалау жолымен анықталатын олардың нарықтық бағасы болып табылады.

Инвестициялық жылжымайтын мүліктің әділ бағасының өзгеруінен кірісті немесе шығысты олар туындаған кезеңнің кірістерінде не шығыстарында таныған жөн:

қайта бағалау нәтижесінде активтер сыныбының баланстық құнының өсуі 2510 «Инвестициялық жылжымайтын мүлік» шотының дебеті және 6310 «Әділ құнның өзгеруінен түсетін кірістер» шотының кредиті бойынша көрсетіледі;

әділ құнды өзгерту нәтижесінде активтер сыныбының баланстық құнын ұлғайту 2510 «Инвестициялық жылжымайтын мүлік» шотының дебеті және 6310 «Әділ құнын өзгертуден түсетін кірістер» шотының кредиті бойынша көрсетіледі.»;

310-тармақтың екінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

«Іс жүзіндегі шығындар бойынша есепке алынатын негізгі құрал объектісін іс жүзіндегі шығындар бойынша ескерілетін инвестициялық жылжымайтын мүлік санатына көшіру жинақталған амортизация мен негізгі құралдың құнсыздануы бойынша резервті есептен шығаруды ескере отырып көрсетіледі: 2510 «Инвестициялық жылжымайтын мүлік» шотының дебеті, 2320 «Ғимараттар» шоты қосалқы шотының кредиті, бір мезгілде 2392 «Негізгі құралдардың құнсыздануына арналған резерв» қосалқы шотының дебеті, 2522 «Инвестициялық жылжымайтын мүліктің құнсыздануына арналған резерв» қосалқы шотының кредиті, бір мезгілде 2391 «Негізгі құралдардың жинақталған амортизациясы» қосалқы шотының дебеті және 2521 «Инвестициялық жылжымайтын мүліктің жинақталған амортизациясы» қосалқы шотының кредиті.»;

311-тармақтың екінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

«Әділ құн бойынша есепке алынатын негізгі құралдарды инвестициялық жылжымайтын мүлікке көшіру мынадай тізбектермен көрсетіледі: 2510 «Инвестициялық жылжымайтын мүлік» шотының дебеті және 2320 «Ғимараттар» шотының кредиті; бір мезгілде ауыстырылатын объект бойынша жиналған амортизация 2391 «Негізгі құралдардың жинақталған амортизациясы» шотының дебеті және 2320 «Ғимараттар» шотының тиісті қосалқы шотының кредиті бойынша есептен шығарылады.»;

314-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«314. Инвестициялық жылжымайтын мүліктің шығып қалуы сату немесе басқа мемлекеттік мекемеге тапсыру жолымен жүргізіледі.

Инвестициялық жылжымайтын мүліктің шығып қалуы нәтижесінде туындаған кірістер мен шығыстар шығып қалудан таза түсімдер мен активтің баланстық құны арасындағы айырма ретінде анықталады.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік шығып қалған кезде алуға тиесілі өтеу әділ құн бойынша танылады.» ;

321-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«321. Биологиялық активтерді сатып алу мынадай есептер корреспонденциясымен көрсетіледі: 2610 «Жануарлар», 2620 «Көпжылдық екпелер» шотының дебеті және 3210 «Жеткізушілерге және мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек» шотының кредиті.» ;

322-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«322. Сатуға жұмсалған шығындарды шегергеннен кейін, биологиялық активті немесе ауыл шаруашылығы өнімін әділ құны бойынша бастапқы тану кезінде туындайтын қаржылық нәтиже кірістер мен шығыстардың құрамына енгізіледі. Шығыстар бастапқы тану кезінде сатуға жұмсалған шығындарды шегеруге байланысты, ал кірістер, мысалы, бұзау туылған кезде.» ;

324-тармақ алынып тасталсын ;

327-тармақтың он екінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

«Биологиялық активтерден алынған ауылшаруашылық өнімі «Қорлар» шотының тиісті қосалқы шотының дебеті және 6360 «Өзге кірістер» шотының кредиті бойынша кіріске жазылады.» ;

328-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«328. Биологиялық активті танығаннан кейін биологиялық активтерді іс жүзіндегі шығындар бойынша есепке алу кезінде кез келген жиналған амортизацияны және құнсыздану нәтижесінде кез келген жиналған шығындарды алып тастағанда оның өзіндік құны бойынша жүргізіледі.

Биологиялық активтердің амортизациясы амортизацияның белгіленген жылдық нормаларға сүйене отырып ай сайынғы амортизация нормаларын пайдалана отырып, толық тозғанға дейін тұрақты негізде ай сайын есептеледі. Биологиялық активтердің жойылу құны нөлге тең. Сатып алынған биологиялық активтердің амортизациясын есептеу сатып алудан кейінгі айдың 1-інен бастап жүргізіледі және биологиялық активтің шығып қалуынан кейінгі айдың 1-інен бастап тоқтатылады.

Биологиялық активтердің амортизациясын есептеу мынадай жазбамен көрсетіледі: 7110 «Ұзақ мерзімді активтердің амортизациясы бойынша шығыстар» шотының дебеті және 2631 «Биологиялық активтердің жинақталған амортизациясы» қосалқы шотының кредиті .

Биологиялық активті бюджет қаражаты есебінен сатып алған жағдайда,

биологиялық активтің амортизациясын есептеумен бір мезгілде осы актив жататын топты амортизациялау нормасы бойынша есептелген сомада күрделі салымдарды қаржыландыруды тұтынудан биологиялық активті сатып алуға күрделі салымдарды қаржыландыруды есептен шығару жүргізіледі. Бұл ретте мынадай тізбек жүргізіледі: 5010 «Күрделі салымдарды қаржыландыру» шоты қосалқы шотының дебеті және 6020 «Күрделі салымдарды қаржыландырудан алынатын кірістер» шотының кредиті.»;

336-тармақтың төртінші бөлігінің үшінші абзацы мынадай редакцияда жазылсын:
«материалдық емес активті пайдаланудан түсетін пайдаға басқалардың қол жеткізуіне тыйым салу мүмкіндігі.»;

340-тармақтың бірінші бөлігінің екінші абзацы мынадай редакцияда жазылсын:
«сауда жеңілдіктерін және арзандатуларын шегеруден кейін импорттық баждарды және сатып алуға салынатын өтелмейтін салықтарды қоса алғанда материалдық емес активті сатып алу құнын.»;

343-тармақтың үшінші бөлігінің үшінші абзацы мынадай редакцияда жазылсын:
«ғылыми әзірлемелер бойынша жұмыстарды орындауға әзірleme сатысындағы шығындар активтерді тану өлшемдеріне сәйкес болған кезде күрделі салымдарды есепке алу есебіне жатқызылады.»;

348-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:
«348. Қайта бағаланған құн бойынша есепке алу моделі: бастапқы танылғаннан кейін материалдық емес актив қайта бағалау құны бойынша есепке алынуы тиіс, ол кез келген кейінгі жинақталған амортизацияны алып тастағаннан кейін қайта бағалау күніндегі әділ бағасы болып табылады.

Материалдық емес активтің әділ құны егер ол материалдық емес активтердің осы түрі үшін активтік нарыққа сілтеме жасау арқылы айқындалса ғана, сенімді бағалануы мүмкін. Белсенді нарық болмаған жағдайда материалдық емес актив іс жүзіндегі шығындар бойынша ескеріледі.

Материалдық емес активтің баланстық құны жылдың аяғында есепті күндегі әділ құннан елеулі ерекшеленбеуі тиіс. Қайта бағалау бюджетті атқару жөніндегі уәкілетті орган белгілеген мерзімде және кезеңде жүргізіледі.»;

359-тармақтың бірінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:
«Материалдық емес активті тану ол істен шығарылғаннан кезде тоқтатылады.»;

360-тармақтың екінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:
«Активтерді сатудан түсетін сома, егер Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімімен осы соманы қолданудың өзге тәртібі белгіленбесе, мемлекеттік мекемелер бюджет кірісіне аударады және есепте көрсетеді: 1231 «Сатып алушылар мен тапсырыс берушілердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі» қосалқы шотының дебеті және 6320 «Активтерді істен шығарудан түсетін кірістер», бір мезгілде 7120 «Бюджетпен есеп айырысулар бойынша шығыстар» шотының дебеті және 3131 «Активтерді сатудан түсетін кіріс бойынша бюджет алдындағы қысқа мерзімді кредиторлық берешек»

қосалқы шотының кредиті.»;

368-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«368. Жалға алушы осы операцияны мынадай корреспонденциямен көрсетеді: «Негізгі құралдар», «Инвестициялық жылжымайтын мүлік», «Биологиялық активтер» немесе «Материалдық емес активтер», 4120 «Жал бойынша ұзақ мерзімді кредиторлық берешек» шотының кредиті.

Мемлекеттік мекеме тану сәтінде, сондай-ақ есепті жылдың аяғында жалдау бойынша ұзақ мерзімді кредиторлық берешектің ағымдағы бөлігін бөліп береді: 4120 «Жал бойынша ұзақ мерзімді кредиторлық берешек» шотының дебеті және 3260 «Жал бойынша қысқа мерзімді кредиторлық берешек» шотының кредиті.

Қаржылық жалдауға байланысты жалдаушы жүзеге асырған қызметке тікелей жатқызылатын ретінде анықталған шығындар актив ретінде танылған сомаға қосылады

Активтер мен міндеттемелер бастапқы жалдау күніне анықталған соманың ішіндегі ең төмен сомада танылады: жалға берілген мүліктің әділ құны; және ең төменгі жалдау төлемдерінің дисконтталған құны.

Активті жалға алушы амортизациялайды. Жалға алынатын активтің амортизацияланатын құны өзінің жеке амортизацияланатын активтері үшін жалға алушы қабылдайтын амортизация саясатына сәйкес қолдануды күтетін мерзім бойы әр есеп кезеңіне бөлінеді: 7110 «Ұзақ мерзімді активтердің амортизациясы бойынша шығыстар» шотының дебеті және жиналған амортизацияны көрсету бойынша тиісті қосалқы шоттың кредиті.

Мемлекеттік мекеме жалданатын активтердің баланстық құнын осы Ереженің «Активтердің құнсыздануы» бөлімінің ережелеріне сәйкес құнсыздану тұрғысынан мерзімді қайта қарастыруы тиіс.

Жалдау бойынша сыйақы есептеуді мемлекеттік мекеме 7310 «Сыйақылар бойынша шығыстар» шотының дебеті және 3250 «Төленуге тиісті қысқа мерзімді сыйақылар» шотының кредиті бойынша көрсетеді.

Жалдау міндеттемесін өтеу 3250 «Төлеуге қысқа мерзімді сыйақылар» және 3260 «Жал бойынша қысқа мерзімді кредиторлық берешек» шоттарының дебеті және «Ақша қаражаты және олардың баламалары» тиісті қосалқы шоттарының кредиті бойынша көрсетіледі.

Жалға беруші жалдау мерзімінің басында баланста қаржылық жалдау шеңберінде алынатын жалдау төлемдеріне тең дебиторлық берешекті таниды.

Активті жалдауға беру мынадай жазбамен көрсетіледі: 2220 «Жал бойынша ұзақ мерзімді дебиторлық берешек» шотының дебеті және қаржылық жалдауға берілген активтің тиісті қосалқы шотының кредиті.

Жалдау бойынша сыйақы есептеу 1250 «Алынуға тиісті қысқа мерзімді сыйақылар»

шотының дебеті және 6210 «Сыйақылар бойынша кірістер» шотының кредиті бойынша көрсетіледі. Жалдаудан сыйақылар бойынша кірістер бюджет кірістері болып табылады (активтерді басқарудан түсетін кірістерді бюджетке аудару тәртібі «Дебиторлық және кредиторлық берешектер» бөлімінде қарастырылған).

Есепті кезеңнің аяғында мемлекеттік мекеме жалдау бойынша ұзақ мерзімді берешектің ағымдағы бөлігін мынадай жазбамен көрсетеді: 1270 «Жал бойынша қысқа мерзімді дебиторлық берешек» шотының дебеті және 2220 «Жал бойынша ұзақ мерзімді дебиторлық берешек» шотының кредиті.»;

369-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«369. Операциялық жалдауды есепке алу кезінде жалға алушы операциялық жалдау кезінде жалдау төлемдерін (жүйелі шығыс төлемге байланысты емес) өзге жүйелі негіз қолданушының пайда алудың уақытша кестесінің артық көрсетуін қамтамасыз еткен жағдайдан басқа жағдайларда жалдау мерзімі ішінде тура сызықты негізде бөлінген шығыстар ретінде көрсетеді.

Жалдау төлемдері (жалдау бойынша шығыстар) 7130 «Жал бойынша шығыстар» шотының дебеті және 3260 «Жал бойынша қысқа мерзімді кредиторлық берешек» шотының кредиті бойынша көрсетіледі.

Жалға алушы енгізген алдын-ала төлеу сомасы «Өзге активтер мен міндеттемелер» бөліміне сәйкес ескеріледі.

Операциялық жалдауға алынған активтерді жалға алушы 01 «Жалға алынған активтер» баланстан тыс шотында ескереді.

Жалға берушілер баланста осындай активтердің сипатына қарай операциялық жалдау шартындағы активтерді ұсынады.

Операциялық жалдан жалдау кірісі (сақтандыру және қызмет көрсету сияқты ұсынылған қызметтер үшін түсімдерді қоспағанда) өзге жүйелі негіз жалдауға алынған активтен пайданың азаю уақытша кестесін артық ұсынуды қамтамасыз еткен жағдайларды қоспағанда, кірістер құрамында жалдау мерзімі бойы тура сызықты негізде танылады.

Операциялық жалдаудан түсетін кіріс былайша көрсетіледі: 1270 «Жал бойынша қысқа мерзімді дебиторлық берешек» шотының дебеті және 6220 «Активтерді басқарудан алынатын өзге де кірістер» шотының кредиті. Жалдаудан сыйақылар бойынша кірістер бюджеттің кірістері болып табылады (активтерді басқарудан түсетін кірістерді аудару «Дебиторлық және кредиторлық берешектер» бөлімінде қарастырылған).

Шығындар, оның ішінде жалдау кірісін алу кезінде тартқан шығындар шығыстар құрамында танылады, бұл кезде мынадай тізбек жүзеге асырылады: 7110 «Ұзақ мерзімді активтердің амортизациясы бойынша шығыстар» шотының дебеті және 2391 «Негізгі құралдардың жинақталған амортизациясы» қосалқы шотының кредиті.»;

373-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«373. Аванстық төлем тәртібінде өнім берушілермен және мердігерлермен, сатып алушылармен және тапсырыс берушілермен есеп айырысуларды есепке алу қаражатты тараптармен келісілген мерзімде және мөлшерде дүркін-дүркін аудару жолымен жүзеге асырылады. Осы шотта мемлекеттік тапсырысты орындағаны үшін орындаушыларға екінші деңгейдегі банктердегі орындаушының шотына тапсырыс берушінің бюджеттік қаражаттарды аудару жолымен жүзеге асырылатын аванстар ескеріледі.

Өнім беруші мен сатып алушы, мердігер мен тапсырыс беруші ай сайынғы негізде іс жүзінде алынған тауарлардың, орындалған жұмыстардың немесе көрсетілген қызметтердің негізінде өз есептерінің жағдайын нақтылайды және шартта немесе келісімде келісілген тәртіппен қайта есептеу мен тиісті төлемді жүргізеді.»;

374-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«374. 1410 «Берілген қысқа мерзімді аванстар» шотының дебеті бойынша Шоттар жоспарының «Ақша қаражаты және олардың баламалары» бөлімі шоттарының кредитімен корреспонденцияда берілген аванстардың сомасы көрсетіледі. 1410 «Берілген қысқа мерзімді аванстар» шотының кредиті бойынша 3210 «Жеткізушілерге және мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек» шотының дебетімен корреспонденциялауда берілген аванстар сомасы көрсетіледі.»;

375-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

375. Ақылы қызметтерден аванстардың түсімі 1042 «Ақылы қызметтер ҚБШ» шотының дебеті және 3410 «Алынған қысқа мерзімді аванстар» шотының кредиті б о й ы н ш а к ө р с е т і л е д і .

Бұрын алынған авансты есепке алу 3410 «Алынған қысқа мерзімді аванстар» шотының дебеті және 1230 «Сатып алушылар мен тапсырыс берушілердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі» шоттарының кредиті бойынша көрсетіледі.

Аванстың қолданылмаған сомасын қайтару 3410 «Алынған қысқа мерзімді аванстар» шотының дебеті және Шоттар жоспарының «Ақша қаражаты және олардың баламалары» бөлімі шоттарының тиісті қосалқы шоттарының кредиті бойынша к ө р с е т і л е д і .

Талап арыздың Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген мерзімі өтіп кеткеннен кейін алынған аванстар бойынша талап етілмейтін кредиторлық берешекті есептен шығару 3410 «Алынған қысқа мерзімді аванстар» шотының дебеті және 6360 «Өзге кірістер» шотының кредиті бойынша көрсетіледі.»;

376-тармақтың екінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

«Болашақ кезеңдерге аванстық төленген шығыстар есепті кезеңнің шығыстары деп тани отырып, жүйелі түрде бөлуге жатады. Ағымдағы кезеңге (айға, тоқсанға) жататын төлемдер сомасы 1420 «Алдағы кезеңдердің шығыстары» шотының кредитінен 7140 «Өзге операциялық шығыстар» шотының дебетіне есептен шығарылады.»;

377-тармақтың екінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

«Ағымдағы кезеңге (ай, тоқсан) жататын төлемдердің сомасы 4310 «Алдағы

кезеңдердің кірістері» шотының дебетінен Шоттар жоспарының кірістерін есепке алудың тиісті шотының кредитіне есептен шығарылады.»;

378-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«378. 1410 «Берілген қысқа мерзімді аванстар», 1420 «Алдағы кезеңдердің шығыстары» және 3410 «Алынған қысқа мерзімді аванстар» (тамақ өнімдеріне аванстарды қоспағанда) шоттары бойынша есеп айырысулардың талдама есебі әр өнім беруші үшін ай ішіндегі операцияларды көрсету үшін қажет жолдар саны берілетін Нысандар альбомының 408-нысанды жинақтау ведомосінде (7-мемориалды ордер) жүргізіледі. Жинақтау ведомосінде жазбалар операциялар жасалғанына қарай әрбір құжат (шот) бойынша жүргізіледі.»;

382-тармақтың төртінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

«Айырбасталмайтын операциялардан түскен кірістердің жалпы белгісі ақша қаражаты бір заңды тұлғадан екіншісіне айырбастау кезінде бағасы бірдей құнды қамтамасыз етуді аударылады.»;

382-тармақтың алтыншы бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

«Егер міндеттемені тану талап етілмесе, мемлекеттік мекеме айырбасталмайтын операцияның нәтижесінде активті таныса, сондай-ақ сатып алу күніне әділ құны бойынша бағаланған актив сомасына баламалы кіріс те танылады.»;

388-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«388. Гранттар бойынша кірістер ретінде донорлардан алынған қайтарусыз гранттар (қайтарусыз қаржылық көмектің) сомасы ескеріледі.

Ақша қаражаты түрінде гранттар бойынша бюджеттік инвестициялық жобаның арнайы шотына қаражаттың түсуі 1061 «Гранттар бойынша бюджеттік инвестициялық жобаның арнайы шоты» қосалқы шотының дебеті және 6060 «Гранттар бойынша кірістер» шотының кредиті бойынша көрсетіледі және кіріс ретінде мойындалады.»;

389-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«389. Сыртқы қарыздар бойынша бюджеттік инвестициялық жобаның арнайы шотына түсімдер 1062 «Сыртқы қарыздар бойынша бюджеттік инвестициялық жобаның арнайы шотына түсімдер» қосалқы шотының дебеті және 6070 «Сыртқы қарыздар есебінен қаржыландырудан түскен кірістер» шотының кредиті бойынша көрсетіледі.»;

390-тармақтың екінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

«Сондай-ақ, олар жүргізілген кезде мемлекеттік мекеме алынған ресурстардың әділ құнын сәйкестендірусіз алынған ресурстарға айырбастауға өтемақы жүргізе алатын айырбасталмайтын операциялардың тобы қолданылады. Мұндай жағдайларда мемлекеттік мекеме олардың әр құрауышы жеке танылатын айырбасталатын және айырбасталмайтын операциялардың үйлесімі бар екенін айқындауы тиіс.»;

399-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«399. Қаржылық жалға беру бойынша сыйақыны есептеу 1250 «Алынуға тиісті

қысқа мерзімді сыйақылар» шотының дебеті және 6210 «Сыйақылар бойынша кірістер» шотының кредиті, 7120 «Бюджетке төленетін төлем бойынша шығыстар» дебеті және 3133 «Өзге операциялар бойынша бюджет алдындағы қысқа мерзімді кредиторлық берешек» қосалқы шотының кредиті бойынша көрсетіледі.»;

412-тармақтың екінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

«412. Бюджет бойынша шығындарды есепке алу мекеме, бағдарлама, кіші бағдарлама бойынша және бюджеттік сыныптаманың ерекшеліктері бойынша жүргізіледі.»;

419-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«419. Жеке және заңды тұлғаларға төленген субсидиялар бойынша шығыстарды есептен шығару мынадай жазбамен көрсетіледі: 7230 «Субсидиялар бойынша шығыстар» қосалқы шотының дебеті және 3114 «Жеке тұлғаларға субсидиялар бойынша қысқа мерзімді кредиторлық берешек», 3115 «Заңды тұлғаларға субсидиялар бойынша қысқа мерзімді кредиторлық берешек» қосалқы шотының кредиті.»;

420-тармақтың үшінші абзацы мынадай редакцияда жазылсын:

«қаржылық жалдау бойынша: 7310 «Сыйақылар бойынша шығыстар» шотының дебеті және 3250 «Төленуге тиісті қысқа мерзімді сыйақылар» шотының кредиті.»;

421-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«421. Квзимемлекеттік сектор субъектілеріне инвестицияларды есепке алу бойынша үлестік қатысу әдісі қолданылған кезде инвестиция объектісі шығындарының үлесінде мемлекеттік мекеменің қатысуын көрсету акционерлердің/қатысушылардың (жалғыз акционердің/қатысушының) немесе мемлекеттік басқару органының жалпы жиналысының шешімі бойынша 7320 «Активтерді басқару бойынша өзге шығыстар» шотының дебеті және 2120 «Ұзақ мерзімді қаржы инвестициялары» шотының кредиті бойынша жүзеге асырылады.»;

429-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«429. Негізгі құралдардың жинақталған амортизациясы мен инвестициялық жылжымайтын мүлік бойынша есепке алу негізгі құралдарды, жылжымайтын мүлікті, жануарларды (жұмысшы мал), ауылшаруашылық қызметіне байланысты емес өсімдіктерді Нысандар альбомының ОС-6, ОС-8 нысанды түгендеу карточкаларында жүргізіледі, онда теңгемен амортизацияның жылдық сомасы, тозу есептелетін ай және жыл жазылады. Ай сайынғы амортизацияны есептеу Нысандар альбомының 459 нысанды Ұзақ мерзімді активтердің амортизация сомасын есептеудің әзірлеу кестесінде өсу қорытындысымен көрсетіледі.»;

430-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«430. Материалдық емес активтердің амортизациясы бойынша есепке алу Нысандар альбомының НОС-6 нысанды активтерді есепке алудың түгендеу карточкаларында жүргізіледі, онда теңгемен амортизацияның соңғы рет тозу есептелетін бір жылда және айда жинақталған сомасы жазылады.»;

438-тармақтың екінші бөлігінің төртінші абзацы мынадай редакцияда жазылсын:
«Еңбекақидан аударымдар: 8013 «Еңбекақидан аударымдар» қосалқы шотының
дебеті және 3122 «Әлеуметтік салық бойынша қысқа мерзімді кредиторлық берешек»,
қосалқы шоттарының кредиті.»;

447-тармақтың төртінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:
«Қаржылық қызметтің нәтижелері туралы есепте бағалау міндеттемесіне
жатқызылған шығысты өтеуге қатысты танылған соманы шегере отырып ұсынуға
боллады.»;

448-тармақтың бірінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:
«Бағалау міндеттемелері жыл соңында қайта қаралуы және ағымдағы ең жоғары
есеп бағасын көрсету үшін түзеліп отыруы тиіс. Егер міндеттемені өтеу үшін
экономикалық пайдаларды немесе сервистік әлеуетті қамтитын ресурстардың шығуын
талап ету ықтималдығы жоқ болса, онда бағалау міндеттемелері жойылуы тиіс.»;

449-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:
«449. Бағалау міндеттемесіне қарсы бастапқыда оларға қатысты құрылған
шығындар ғана есептеледі.»;

466-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:
«Есепті кезеңдегі нәтижелер және қаржылық көрсеткіштер мынадай рәсімдерді
пайдалана отырып қолданыстағы валютадан ұсыну валютасына қайта есептеуге жатады
:

1) әрбір берілген бухгалтерлік баланс бойынша активтер мен міндеттемелер (яғни
салыстырмалы деректерді қоса алғанда) осы бухгалтерлік баланс күніндегі түпкілікті
бағам бойынша қайта есептеуге жатады;

2) қаржылық қызметтің нәтижелері туралы әрбір есеп бойынша жалпы кірістер мен
шығыстар (яғни салыстырмалы деректерді қоса алғанда) операцияларды жүзеге асыру
күніндегі бағам бойынша қайта есептеуге жатады;

3) барлық туындаған бағамдық айырмалар таза активтердің/капиталдың жеке
құрауышы ретінде тануға жатады.»;

471-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:
«471. Салымдар бойынша міндеттемелерді қабылдауға жоспарлы тағайындауларды
мемлекеттік мекемеге бөлгенде, күрделі салымдарды қаржыландыру танылады және
мынадай жазбамен көрсетіледі: 1082 «Күрделі салымдар бойынша міндеттемелер
қабылдауға арналған жоспарлы тағайындаулар», 1092 «Күрделі салымдар бойынша
міндеттемелер қабылдауға арналған жоспарлы тағайындаулар» қосалқы шотының
дебеті және 5010 «Күрделі салымдарды қаржыландыру» шоты қосалқы шотының
кредиті.

Сыртқы қарыздар мен байланысты гранттар есебінен қаржыландырудың түсімі
1087 «Сыртқы қарыздар мен байланысты гранттар есебінен жобалар бойынша
міндеттемелер қабылдауға арналған жоспарлы тағайындаулар» қосалқы шотының

дебеті 5012 «Сыртқы қарыздар мен байланысты гранттар есебінен күрделі салымдарды қаржыландыру» қосалқы шотының кредиті бойынша көрсетіледі. Қаржылық жыл аяқталғаннан кейін сыртқы қарыздар мен байланысты гранттар есебінен жобалар бойынша міндеттемелер қабылдауға арналған жоспарлы тағайындаулар шоттардың кері корреспонденциясымен жабылады.»;

474-тармақтың бірінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:
«5100 «Резервтер» кіші бөлімінің шоттарында активтерді қайта бағаланған құны бойынша есепке алу моделін пайдаланған кезде есептелетін ұзақ мерзімді активтерді қайта бағалауға, шетелдік қызмет бойынша шетел валютасын қайта есептеуге және өзге резервтерге арналған сомалар көрсетіледі.»;

479-тармақтың екінші абзацы мынадай редакцияда жазылсын:
«01 «Жалға алынған активтер» шотында - тыс мемлекеттік мекемелерден операциялық жалға алу шарты бойынша қабылданған активтер жалдау шартында көзделген құнында ескеріледі.»;

479-тармақтың төртінші абзацы мынадай редакцияда жазылсын:
«03 «Қатаң есептегі бланктер» - сақтаудағы және есеппен берілетін қатаң есептілік бланкілері – министрліктер, мемлекеттік комитеттер бекіткен тізбелерге сәйкес – ақша, чек және есеп айырысу чек кітапшалары, түбіртек кітапшалары, аттестаттар, дипломдар, куәлік бланкілері және басқа да қатаң есептілік бланкілері ескеріледі.»;

480-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:
«480. Талдама есепке алу Нысандар альбомының 296-а нысанды карточкаларында жүргізіледі:

жалға алынған активтер – активтердің әр объектісі бойынша жалға берушілер бойынша (жалға берушінің түгендеу нөмірлері бойынша); иегер мемлекеттік мекемелер, тапсырыс берушілер, түрлері, сұрыптары және сақталу орны, шартты бағалары немесе сатып алу бағалары бойынша – жауапты сақтауға қабылданған немесе орталықтандырылған жабдықтау бойынша төленген қорлар;

борышкердің тегін, атын және әкесінің атын көрсету арқылы – төлем қабілетсіз дебиторлардың берешегі;

әр оқушы мен студент бойынша – оқушылар мен студенттердің берешегі; әр зат пен оның құны бойынша - ауыспалы спорттық сыйлықтар мен кубоктар; жолдама түрлері, саны және нақты бағасы бойынша – жолдамалар (жолдамалар ақшалай құжаттармен бірге кассада сақталуы тиіс); атаулары, орналасқан жерлері және материалдық жауапты тұлғалар бойынша - әскери техникалық оқу құралдары.

Қатаң есептілік бланкілерінің талдама есебі алу әр бланк түрі және сақталу орны бойынша Нысандар альбомының 448 нысандағы қатаң есептілік бланкілерін есепке алу кітабында жүргізіледі.»;

481-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«481. Қаржылық есептілік жататын есептік кезеңнің соңғы күні есепті күн деп с а н а л а д ы .

Есептік күн мен қаржылық есептілікті ұсыну күні арасында болып жатқан есептік кезеңнен кейінгі оқиғалар екі түрге бөлінеді:

1) есепті күні қолданылған шарттарды растайтын оқиғалар жататын есепті күннен кейінгі түзетілетін оқиғалар;

2) есепті күннен кейінгі пайда болған шарттар туралы куәландыратын оқиғалар жататын есепті күннен кейінгі түзетілмейтін оқиғалар.

Есепті күннен кейінгі, қаржылық есептілікке елеулі ықпал ететін түзетілмейтін оқиғалар тиісті ақпаратты қаржылық есептілікке түсіндірме жазбада көрсете отырып, ашып көрсету жолымен көрсетіледі.

Қаржылық есептілікке түсіндірме жазбада ашып көрсетілетін ақпарат есепті күннен кейінгі әрбір елеулі оқиғалардың қысқа, бірақ толық сипаттамасын және олардың салдарын құндық мәніндегі бағалауды қамтиды.

Түзетілетін оқиғаларды көрсету үшін қаржылық есептілікте танылған сомалар т ү з е т у г е ж а т а д ы . » ;

486-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«486. Активтің құнсыздануы амортизация арқылы болашақтағы экономикалық пайдалардағы немесе сервистік әлеуеттегі шығындарды жүйелі танудан артық болашақ экономикалық пайдалардағы немесе активтің сервистік әлеуетіндегі шығындар болып т а б ы л а д ы .

Активтің өтелетін құнынан оның баланстық құны артық болған кезде актив құнсызданған болып есептеледі.

Активтің өтелетін құны сатуға арналған шығындарды және оны пайдаланудан түскен құндылықтарды шегергеннен кейінгі активтің әділ құнынан ең көп мәні ретінде а й қ ы н д а л а д ы .

Активті пайдаланғаннан түсетін құндылық генерацияланбайтын ақша қаражаты активтің қалдық сервистік әлеуетінің дисконтталған құны ретінде айқындалады. Қалдық сервистік әлеуеттің дисконттық құны мынадай әдістерді пайдалана отырып а й қ ы н д а л а д ы :

1) ауыстырудың амортизацияланған құн әдісі;

2) қалпына келтіру құн әдісі;

3) пайдалы бірліктер әдісі.

Генерацияланатын ақша қаражаты активтерін пайдаланудан түсетін құндылық активті алуы үздіксіз пайдаланудан және оның пайдалы қызметінің мерзімі өткеннен кейін істен шығуынан күтілетін ақша қаражатының болашақ ағымдарының дисконтталған құны ретінде айқындалады.

Генерацияланатын ақша қаражаты активтерін пайдаланудан түсетін құндылықты

бағалау

мынадай

кезеңдерді:

1) жалғастырылып жатқан активтерді пайдаланумен және оның түпкілікті істен шығуына байланысты болашақ түсімдер мен ақша қаражаты ағымдарын; және

2) осы ақша қаражаты ағымдарына тиісті дисконттау ставкасын қолдануды қ а м т и д ы .

Егер активтің құнсыздануының қандай да бір белгісі болса, онда осы жеке алынған активтің өтелетін құнын бағалауды жүргізуге жатады. Егер жеке алынған актив үшін өтелетін құнды бағалау мүмкін болмаса, онда мемлекеттік мекеме актив тиесілі генерацияланатын бірліктің өтелетін құнын айқындауы тиіс. Актив тиесілі генерацияланатын бірлік активтің өзін және ақша қаражатының генерацияланатын ағымын, елеулі дәрежеде ақша қаражатының ағымына басқа активтермен немесе олардың топтарына тәуелсіз активтердің ең аз тобын білдіреді.

Жеке активтің өтелетін құны, егер:

1) активтерді пайдалану құндылығы сатуға арналған шығындарды шегергеннен кейін мәні бойынша оның әділ құнына жақын ретінде айқындау мүмкін болмаса (мысалы, жалғастырылып жатқан активті пайдаланудан түсетін болашақ ақша қаражатының ағымдары елеусіз ретінде бағалана алмайды): және

2) басқа активтер генерацияламайтын елеулі дәрежеде ақша ағымдарынан тәуелсіз ақша ағымдарын актив генерацияламайды және ақша ағымдарын жеке генерациялай а л м а с а , а й қ ы н д а л м а й д ы .

Мұндай жағдайларда пайдалану құндылығы мен өтелетін құн осы активтің генерацияланатын бірлігі үшін ғана айқындалуы мүмкін.»;

493-тармақ алынып тасталсын;

496-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«496. Дисконтталған (келтірілген) құн субъектінің әдеттегі операциялары барысында күтілетін болашақ ақша ағымының ағымдағы құнын немесе пайдалы әлеуетін айқындау үшін қолданылады.»;

497-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«Осы активтер мен міндеттемелердің өтеу кезіндегі (алдын ала анықтауға болатын) атаулы құны олардың балансқа қабылдау сәтіндегі нақты құнынан ерекше болады. Пайда болатын айырма осы активтер мен міндеттемелердің құнына және тиісінше, өтеу кезіндегі емес, кезең бойы толық өтелгенше кіріске (шығысқа) енгізілуі тиіс. Осы рәсім тиімді пайыздық ставканы пайдалана отырып есептеу қағидатына толық сәйкес келеді.

Пайыздың тиімді ставкасына жоспарланған ақша ағымдарын алғаш танылған мөлшерге тең мөлшерге әкелетін дисконттау ставкасы жатқызылады.»;

505-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«505. Активтің мүмкін құнсыздануын көрсететін кез келген белгі болған жағдайда мемлекеттік мекеме актив қызметінің өтелетін (генерацияланатын) бағасын жүргізеді.

Активтің сервистік қалдық әлеуетінің немесе генерацияланатын бірліктің

дисконтталған құны мынадай әдістерді пайдалана отырып айқындалады:
алмастырудың амортизацияланған құн әдісі

Активті ауыстыру құны - бұл активтің жалпы пайдалы әлеуетін алмастыруға қажетті құн. Бұл құн активтің тұтынылған не таусылған пайдалы әлеуетін көрсету үшін амортизацияланады. Актив бар активті қалпына келтіру (репликациялау) жолымен не оның жалпы пайдалы әлеуетін ауыстыру жолымен ауыстырылуы мүмкін. Ауыстырудың амортизациялық құны қайсысының аздығына байланысты активті қалпына келтіру құнының немесе ауыстыру құнының және осындай құн негізінде есептеліп жинақталған амортизацияның арасындағы айырмашылық түрінде активтің тұтынылған немесе таусылған пайдалы әлеуетін көрсету үшін өлшенеді.

қалпына келтіру құнының әдісі

Қалпына келтіру құнына оны құнсыздандыруға дейінгі деңгейге дейін активтің пайдалы әлеуетін қалпына келтіру құны жатады. Активтің пайдалы әлеуетінің қалдығының дисконтталған құны актив құнсызданғанға дейінгі ағымдағы пайдалы әлеуетінің қалдығының ауыстыру сомасынан қалпына келтірудің бағалау құнын шегеру жолымен анықталады. Активтің құнсыздануы қайсысының кем екеніне байланысты қалпына келтірудің амортизациялық құны немесе ауыстырудың амортизациялық құны ретінде анықталады.

пайдалы бірліктер әдісі

Активтің пайдалы әлеуетінің қалдығының дисконтталған құны актив құнсызданған кезде күтілетін азайған қызметтік бірліктердің санымен келістіру үшін активтің пайдалы әлеуетінің ағымдағы қалдық құнын құнсыздануға дейін азайту жолымен анықталады. Активтің құнсыздануға дейінгі пайдалы әлеуетінің ауыстыру қалдығының ағымдағы құны қайсысының кем екеніне қарай құнсыздануға дейінгі қалпына келтірудің амортизациялық құны немесе активтің амортизацияланған ауыстыру құны ретінде айқындалады.

Пайдалану құндылығын өлшеу үшін неғұрлым оңтайлы тәсілді таңдау бар деректерге және құнсыздану түріне байланысты:

технологиялық, заңнамалық немесе саяси ортадағы ұзақ мерзімді елеулі өзгерістер нәтижесінде анықталған құнсыздану қажет болған жағдайда ауыстырудың амортизацияланған құны ұстанымын немесе қызметтік бірліктер ұстанымын қолдана отырып өлшенеді;

пайдалану дәрежесі мен тәсілінде ұзақ мерзімді елеулі өзгерістер нәтижесі ретінде анықталған, оның ішінде сұраныстың тоқтатылуы немесе толықтай дерлік тоқтатылуы нәтижесінде анықталған құнсыздану қажет болған жағдайда ауыстырудың амортизацияланған құны ұстанымын немесе қызметтік бірліктер ұстанымын қолдана отырып өлшенеді;

іс жүзінде зақымдану нәтижесі ретінде анықталған құнсыздану қажет болған жағдайда қалпына келтіру құнының ұстанымын немесе ауыстырудың

амортизацияланған құнының ұстанымын қолдана отырып өлшенеді.».

2. Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Бухгалтерлік есеп, аудиторлық қызмет әдіснамасы департаменті (А.О.Төлеуов) осы бұйрықтың Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелуін және заңнамада белгіленген тәртіппен ресми жариялануын қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрық 2013 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізіледі.

Министр

Б. Жәмішев

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК